

ORIVEDEN KESKUSTIEN LÄNSIPUOLISEN ALUEEN RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN SELVITYS –

rakennetun ympäristön selvitys asemakaavoitusta varten 2013

Täydennetty raportin osa:
**Kulttuurihistoriallisesti
merkittävät alueet ja kohteet**
(raportin s. 30 >)

Selvitysalueen rajaus viistoilmakuvassa. Oikeassa laidassa tapuli, yläkulmassa Suojan talo.
(kuva: Lentokuva Vallas 2013, om. Oriveden kaupunki, kuvankäsittely Kristiina Kokko)

Kristiina Kokko, Osuuskunta Työjuhdat

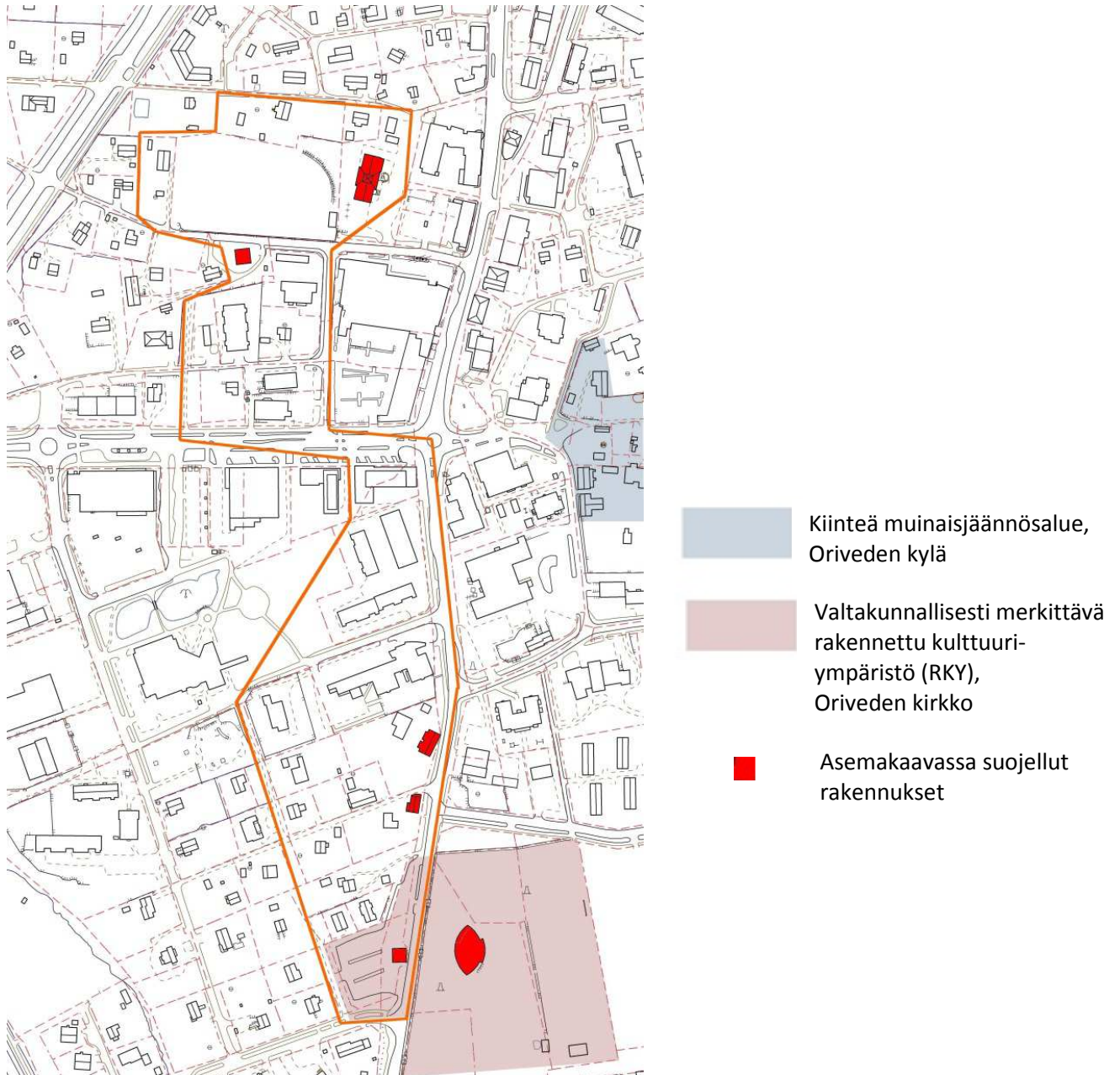
12.01.2014

[osa raportista]

3. KULTTUURIHISTORIALLISTESTI MERKITTÄVÄT ALUEET JA KOHTEET	2
3.1. VALTAKUNNALLISESTI JA MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT KOHTEET	2
3.1.1. ORIVEDEN KIRKKO YMPÄRISTÖINEEN	3
TAPULI, kirkon kellotapuli.....	4
Kellotapuli maisemallisena maamerkinä	7
3.2. PAIKALLISETI MERKITTÄVÄT ALUEET JA KOHTEET	10
<i>Kaaviokartta: Kulttuurihistoriallisesti tai kaupunkikuvallisesti merkittävät alueet ja kohteet</i>	12
3.2.1. KAUPUNKIKUVALLISTESTI MERKITTÄVÄT ALUEKOKONAISUUDET	13
3.2.1.1. SUOJAN KENTÄN YMPÄRISTÖ ja alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset	13
MAKASIINI	14
SUOJAN TALO	18
3.2.1.2. PERINTEISTEN ASUIN-LIIKERAKENNUSTEN ALUE KESKUSTIEN JA LATOKUJAN KULMAUKSESSA JA ALUEEN KULTTUURIHISTORIALLISTESTI MERKITTÄVÄT RAKENNUKSET	22
3.2.2. YHTENÄISEN RAKENNUSKANNAN ALUEET	26
3.2.2.1. TAPULINTIEN – LATOKUJAN PIENTALOALUE	26
TUOMOLA.....	28
SEITONEN.....	29
PELLONRINNE	31
PEKKALA.....	32
LÄÄKÄRINTALO	33
3.2.2.2 URHEILUTIEN JA KOIVULEHDONTIEN ASUINALUEET SUOJAN KENTÄN LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ	35
3.2.3. MODERNIN AJAN RAKENNUKSET	40
PANKKITALO	41
VIRASTOTALO (Orivesitalo)	42
4. MUU RAKENNUSKANTA SELVITYSALUEELLA	43
4.1. Paununkulma.....	43
4.2. Ahtiantien ja Urheilutien välinen alue (Oritie, Koluntie).....	44
AUTOLA.....	45
VIITALA	46
VEIKKOLA.....	47
ESKOLA	49
SAARIO.....	50
KOTILINNA	51
4.3. Kaksi pientaloa Tapulin luoteispuolella	52
Kohdekortit:	53

3. KULTTUURIHISTORIALLISTESTI MERKITTÄVÄT ALUEET JA KOHTEET

3.1. VALTAKUNNALLISESTI JA MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT KOHTEET

Kaaviokartta: valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kohteet sekä kaavassa suojellut rakennukset. (selvitysalueen rajaus vuoden 2013 pohjakartalla)

Seuraavassa käsitellään kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden luokitusperusteita, arvoja ja arvojen säilymisen kannalta merkittäviä ominaispiirteitä.

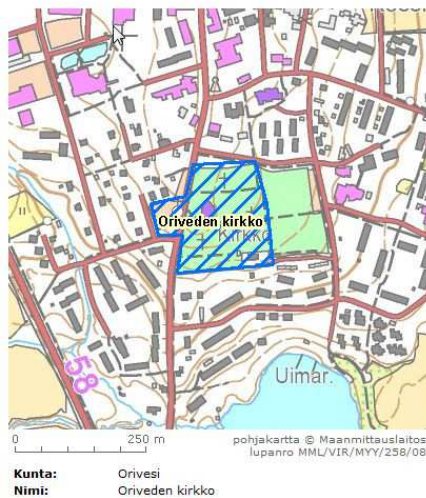

Kirkkoympäristö viistoilmakuvassa vuonna 1994, kaakon suunnasta.
(Oriveden kaupungin kuvakokoelma)

3.1.1. ORIVEDEN KIRKKO YMPÄRISTÖINEEN

Kirkkoympäristö on miljöökokonaisuutena merkittävä, sekä kulttuurihistoriallisesti että kaupunkikuvallisesti.

Oriveden kirkko on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Kohteen kuvailutekstissä mainitaan, että Matti Åkerblomin johdolla 1780-luvun alussa rakennettu puinen ristikirkko paloi tuhopolton seurauksena 1958. Oriveden kirkko kuuluu 1950-luvun lopulla uusia muotoja etsineen sotien jälkeisen kirkkoarkkitehtuurin merkkiteoksiin. Kirkko on erittäin edustava esimerkki yksilöllisestä ja ilmaisuvoimaisesta 1960-luvun arkkitehtuurisuuntauksesta.

RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä vuonna 2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010

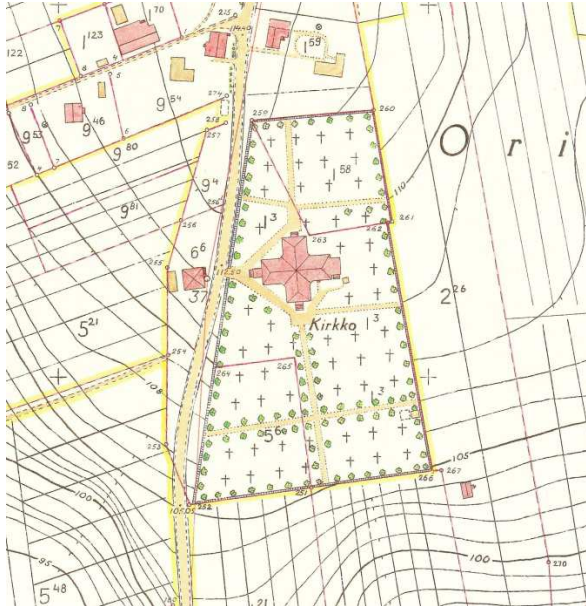
kuva: Kulttuuriympäristön rekisteriportaali
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali>

Oriveden kirkko ja tapuli on kohteena luettelossa Rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt 1993.

Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa (valtioneuvoston vahvistama 2007) on Oriveden kirkko ja tapuli valtakunnallisesti arvokas kulttuurikohte (akv), luokitus R, MK (Rakennushistoriallisesti merkittävä, Miljöökohde). Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Alueen käyttö ja rakentaminen tulee sopeuttaa alueen kulttuuriperintöön ja ominaislaatuun.

Julkaisussa Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet (1990) Oriveden kirkosta ja tapulista on mainittu, että Matti Åkerblomin piirtämä ja rakentama Oriveden puukirkko vuodelta 1781 paloi vuonna 1958. Åkerblomin 1780-luvulla rakentama kaksinivelinen, barokkisipulin kattama kellotapuli säästyi palolta. Vanhan kirkon paikalle valmistui vuonna 1961 arkkitehtien Kaija ja Heikki Sirenin suunnittelema kaartuvaseinäinen kirkko. Kirkon alttaritauluna on Kain Tapperin reliefi Golgatan kallio. Kirkkoa ympäröi vanha hautausmaa. R, M (Rakennushistorialliset perusteet, Miljöökohde)

Kirkkoympäristö n. 1930 -40-luvun kartassa.
(Oriveden kaupunki)

TAPULI, kirkon kellotapuli

Kallotapuli on selvitysalueen vanhin ja kulttuurihistoriallisesti merkittävin rakennus. Tapuli on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, Oriveden kirkkomiljöötä.

Kellotapuli etelän suunnasta Keskustieltä nähtynä (kirkko on oikealla puuston takana). Tapuli rakennettiin edellisen kirkon rakentamisen jälkeen 1780-1790-luvulla.

Oriveden tapuli on kirkkolain nojalla suojeltu. Ennen v. 1917 rakennettuja kirkollisia rakennuksia koskevat kirkkolain 14. luvun suojelusäännökset (5 §), ja tapulit ovat kirkkolain mukaan (2 §) kirkollisia rakennuksia.

Kirkollisen rakennuksen suojelu merkitsee, että purkamista taikka sisä- tai ulkoasua olennaisesti muuttavaa korjaamista koskeva seurakunnan päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi ja siitä on pyydettävä Museoviraston lausunto.

Tapulin kulttuurihistorialliset arvot:

Historialliset arvot:	Kirkkohistoriallisesti arvokas
Rakennushistorialliset arvot:	Rakennusperinteinen (oman aikakautensa ja rakennusperinteen tyyppillinen edustaja)
Ympäristöllinen arvo:	Maisemallisesti keskeinen sijainti, Miljöökohde

Oriveden kellotapuli on ns. lounaissuomalaista tyyppiä.

Torni on kaksinivelinen. Tapulissa on nelikulmainen hirsirakenteinen pohjakerros. Kellohuone on kahdeksankulmainen. Tapulin huipulla on paanukatteinen sipulikupoli.

Kellotapulin etelä- ja itäisivut kaakon suunnasta.

Puinen ristikirkko oli valmistunut vuonna 1781 ”eräjärviläisen Pärnän Matin, byggmestari Matthias Åkerblomin piirustusten ja ohjauksen mukaan. ..Kirkon vierellä on kaunis, puinen nivelikäs kellotapuli, joka sekun on Matthias Åkerblomin rakentama.” (Oriveden pitäjän 400-vuotisjuhlien juhlaulkaisu. Tampere 1949)

Kellotapulia rakennettiin vuodesta 1782 lähtien (perustukset jo v. 1780) Parpolan maalle vastapäätä kirkkoa. Tapuli valmistui vuoteen 1793 mennessä.

Tapulin katon tervaus suoritettiin vuonna 1794 ja seuraavan kerran 1807. Kirkko ja tapuli maalattiin v. 1818 ja 1825. (Längelmäveden seudun historia II)

Lars Pettersson toteaa artikkelissaan 'Kirkkojen rakentaminen 1800-luvun alkukymmenille' (Ars Suomen taide 4. Keuruu 1989, s. 312) tapulin kuuluvan kaksinivelisten tapulien nuorempaan ryhmään ja esittää näkemyksensä, että sipulikupolin muoto on varsinkin Åkerblomin tapuleissa riippuvainen Adelcrantzin käyttämästä muodoista, joiden tausta on nähtävästi Hårlemanin kautta Ruotsiin siirtyneissä Filippo Juvaran torninpäätemuodoissa (Torino). (teksti: Laura Tuominen, Museovirasto)

Taidokkaan kirvesmiestyön tuloksia tapulin keskitasanteelta. Alaosan hirsikehikon päälle tukeutuvia hirsiiä tapulin yläosaa kannattavina rakenteina.

Näkymä ylöspäin kellotasanteen suuntaan tapulin keskitasanteelta. Veistettyjä pysty- ja vinohirsiiä.

Vanhoja tapulin kattopaaunuja pinossa (tuohi ollut aluskatteena).

Tapulissa kahdesta kellosta suurempi on valettu 1781 Tukholmassa ja pienempi uudelleenvalettu 1826.

(A. Lehtonen. Lisiä vanhan Oriveden historiaan, eli Wanhan Orihveden wäähistoria. 2006)

Kirkon ympäristö
viistoilmakuvassa vuonna
1949.

(kuva: Veljekset Karhumäki Oy,
<http://www.kulttuurisampo.fi>)

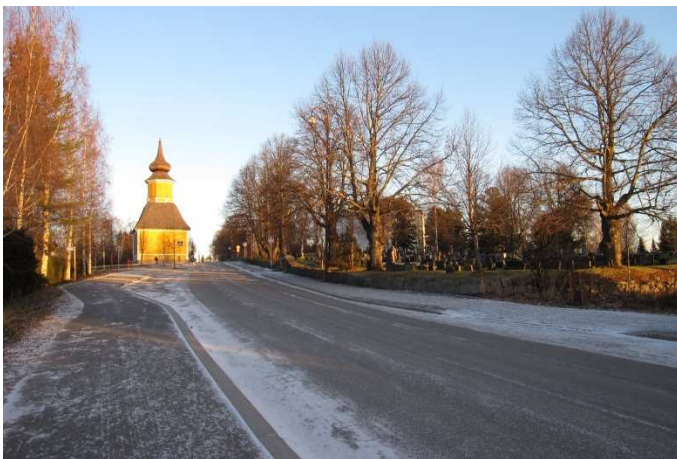
Tapuli ja kirkkoympäristö vuoden 2013
viistoilmakuvassa, lounaan suunnasta.

(kuva: Lentokuva Vallas, om. Oriveden
kaupunki)

Kellotapuli maisemallisena maamerkinä

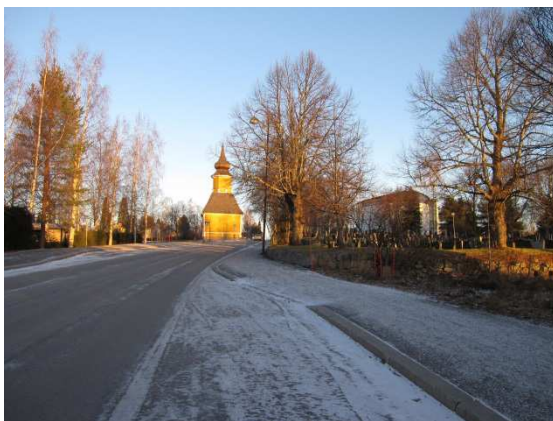
Keskustien kohdalla on kulkenut tie mahdollisesti jo keskiajalla. Vanhinta tielinjaa ovat Kirkkolahdelta kirkon ohi kulkeva Keskustien osuus ja Kauppalan kohdalta nykyisen Anttilantien kautta kiertävä pohjoiseen jatkuva osuus. Tien oikaisu Kauppalasta liikenneympyrän tienoille on vasta noin 1940-luvun loppupuolelta.

Kellotapuli on ollut maisemallinen maamerkki alueen korkeimpana rakennuksena 1790-luvulta lähtien. Kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät katunäkymät ovat Keskustiellä lähestymissuunnista etelästä kirkonmäelle ja keskustasta kirkon suuntaan.

*Kellotapuli etelän suunnasta
Keskustieltä nähtynä.*

Kuvasarja: Lähestymissuunta kohti kirkonmäkeä **etelän suunnasta** Keskustien alkupäästä

Kuvasarja: Lähestymissuunta kohti kirkkoa keskustan suunnasta Keskustietä pitkin

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Tapulin asemakaavallinen suojele

kortteli	kaava-merkintä	kaavataso (kaava vahvistettu)	kaavamääräyksen sisältö, suojeluperuste
YK	SR 1	Keskustaajaman osayleiskaava (Kv. 30.5.1988)	Kulttuurihistoriallisesti arvokas tai rakennuslain nojalla suojeltava kohde.
	sr-1 150	Kirkonseutu Kirkkotie rakennuskaavan muutos (HLh 31.1.1995, Kv. 27.9.1993)	Suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. Rakennuslain 135§ 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa ja että rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokas luonne säilyy. Rakennuslautakunnan on ennen rakennuslupaa taikka rakennuksen korjausta tai muuttamista, julkisivujen muuttamista tai muuta rakennusasetuksen 50 §:ssä tarkoitettua toimenpidettä koskevan hakemuksen ratkaisemista varattava museovirastolle tilaisuus lausunnon antamiseen.
	srk-1	kaavamuutos 2013	Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojelunalainen ennen vuotta 1917 rakennettu kirkollinen rakennus.
Museoviraston suositus kirkkolailla suojeltujen kohteiden kaavamääräyksestä			Kirkkolain 14. luvun 5 §:n nojalla suojeltu kirkollinen rakennus. Korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä Museoviraston lausunto.

3.2. PAIKALLISETI MERKITTÄVÄT ALUEET JA KOHTEET

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kohteiden sekä kaavassa suojeltujen rakennusten lisäksi ovat kulttuurihistoriallisesti tai kaupunkikuvallisesti merkittäviä alueita ja kohteita tämän tutkimuksen perusteella myös seuraavat:

Kaupunkikuvallisesti merkittävät aluekokonaisuudet:

- **Suojan kentän ympäristö – makasiinin ja Suojan talon ympäristö**
- **Perinteisten asuin-liikerakennusten alue Keskustien ja Latokujan kulmauksessa**

Kaupunkikuvallisesti merkittävät aluekokonaisuudet ovat rakennuskannaltaan yhtenäisiä osa-aluekokonaisuuksia, joissa olevilla rakennuksilla on useita kulttuurihistoriallisia arvoja (historiallisia, rakennushistoriallisia ja ympäristöarvoja). Alueen kulttuurihistoriallisten ominaispiirteiden säilymisen ja historiallisen kertovuuden kannalta on tärkeää, että kaavassa suojeltujen rakennusten lisäksi säilytetään myös rakennusten ympäristöä (rakennusajalle ominaista ympäristöä). Kyseiset alueet ovat muutoksensietokyvyltään erityisen kriittisiä alueita, joilla mahdollista täydennysrakentamista tulee harkita tarkkaan. Täydennysrakentamisen määrä, sijoitus ja mittasuhteet tulisi sovittaa alueen luonteeseen, alueen arvokkaat ominaispiirteet huomioiden.

Yhtenäisen rakennuskannan alueet:

- **Tapulintien – Latokujan pientaloalue**
- **Urheilutien ja Koivulehdontien asuinalueet Suojan kentän lähiympäristössä**

Rakennuskannaltaan yhtenäiset alueet ovat osa-aluekokonaisuuksia, joissa rakennuksilla on rakennushistoriallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja kokonaisuuden osana. Yhtenäisen rakennuskannan alueet ovat muutoksensietokyvyltään herkkiä alueita, joilla mahdollista täydennys- ja uudisrakentamista tulee harkita tarkkaan. Täydennysrakentamisen määrä, sijoitus ja mittasuhteet tulisi sovittaa alueen luonteeseen, alueen arvokkaat ominaispiirteet huomioiden.

Kaupunkikuvallisesti merkittävät katunäkymäalueet:

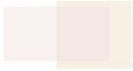

- **Keskustien katunäkymät lähestymissuunnat etelästä kirkonmäelle ja keskustasta kirkon suuntaan**
- **Katunäkymät merkittävien aluekokonaisuuksien sisällä**

Paikallisesti merkittävät modernin ajan rakennukset selvitysalueella:

- **Pankkitalo**
- **Virastotalo**

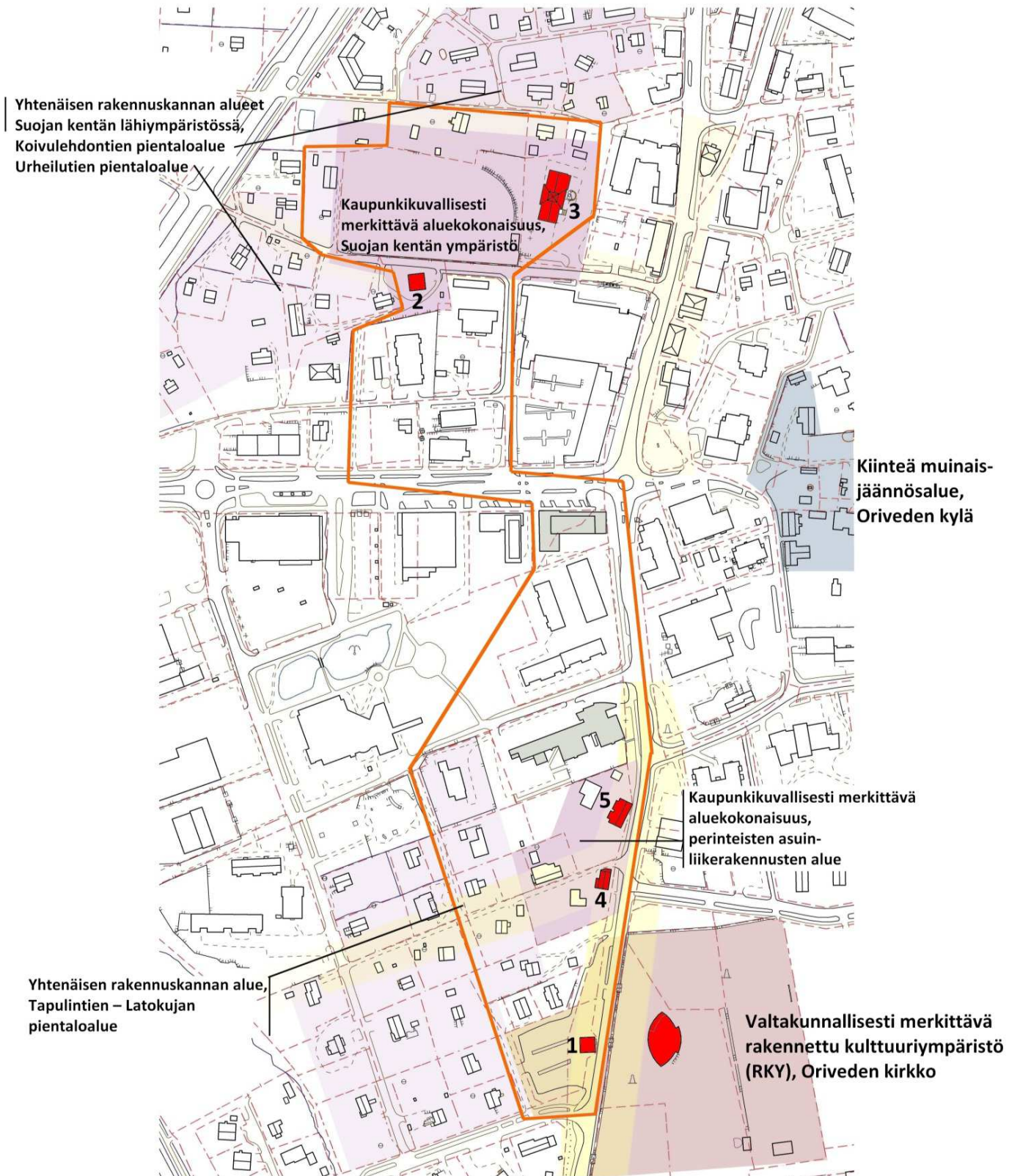
Kaavassa suojellut rakennukset esitellään aluekokonaisuuksien yhteydessä.

Karttakaavion värisymbolit:

	Kaupunkikuvallisesti merkittävät aluekokonaisuudet
	Yhtenäisen rakennuskannan alueet
	Kaupunkikuvallisesti merkittävät katunäkymäalueet
	Paikallisesti merkittävät modernin ajan rakennukset
	Asemakaavassa suojellut rakennukset

Selvitysalueella sijaitsevat kaavalla suojellut rakennukset:

- 1 Tapuli**
- 2 Makasiini**
- 3 Suojan talo**
- 4 Aikala**
- 5 Kauppala**

Kaaviokartta: Kulttuurihistoriallisesti tai kaupunkikuvallisesti merkittävät alueet ja kohteet.

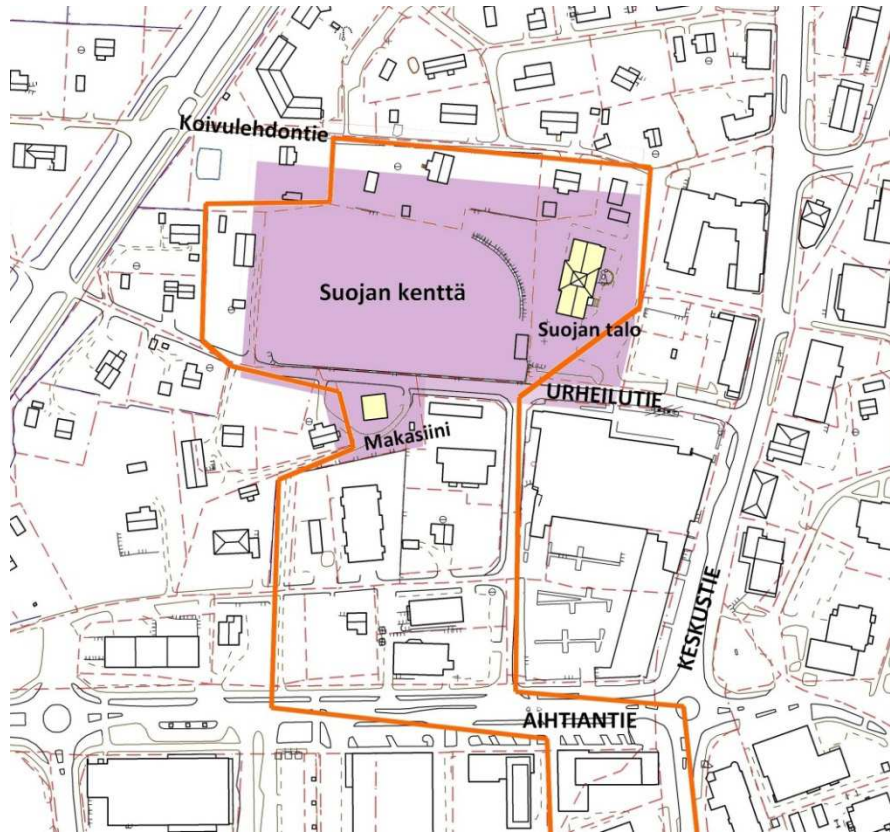
(selvitysalueen rajaus vuoden 2013 pohjakartalla)

3.2.1. KAUPUNKIKUVALISESTI MERKITTÄVÄT ALUEKOKONAISUUDET

3.2.1.1. SUOJAN KENTÄN YMPÄRISTÖ ja alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset

Suojan kentän itälaidalla mäellä sijaitsevalla Suojan talolla on ollut rakentamisestaan, vuodesta 1923, lähtien erityisen hallitseva asema kaupunkikuvassa. Suojan kentän avoin tila rajautuu eteläpuolella kentän välittömässä läheisyydessä, Urheilutien varrella olevaan makasiiniin. Pohjoispuolella kenttää ympäröi pengermäinen puustoinen, osin kallioinen rinne ja Koivulehdontien eteläpuolen pientalotontit. Kentän ympäristölle ominaista on puustomaisuus.

Kaaviokartta: Kaupunkikuvallisesti merkittävä aluekokonaisuus Suojan kentän ympäristö – makasiinin ja Suojan talon ympäristö. (selvitysalueen rajaus vuoden 2013 pohjakartalla)

Viistoilmakuva Suojan kentän ympäristöstä, idän suunnasta, noin 2000-luvun alkupuolelta.

(Oriveden kaupungin kuvakokoelma)

Suojan kenttä

Urheilukenttä rakennettiin vuonna 1928 Oriveden Suojan vierelle paikallisen urheiluseuran toimesta. Kenttää laajennettiin mm. vuosina 1931 ja 1932. Oriveden kaupunki kunnosti kentän vuonna 2013. Oriveden kaupunki hankki Suojan urheilukentän omistukseensa vuoden 2012 lopussa. Kaupunki oli sitä ennen vuokrannut kenttäaluetta ja Suojan pukuhuonetiloja Oriveden Manttaalisätiöltä.

Kuvassa vasemmalla Suojan talo, kentän laidassa kentän huoltorakennus, keskellä S-marketia ja uusi asuinkerrostalo (Kotilinna) sekä siitä oikealle makasiini ja viereinen pientalo (Makasiininmäki). Kentän ympäristön silhuetti muuttui merkittävästi uuden kerrostalon myötä. (kuva yhdistetty useammasta kuvasta)

Näkymä Urheilutieltä Suojan talon liittymän kohdalta lännen suuntaan. Kotilinnan asuinkerrostalon autokatosrakennus kaventaa näkymiä makasiinille.

MAKASIINI

Makasiini idän suunnasta Urheilutieltä nähtynä. Kaupungin omistama pitäjänmakasiini rakennettiin vuonna 1851.

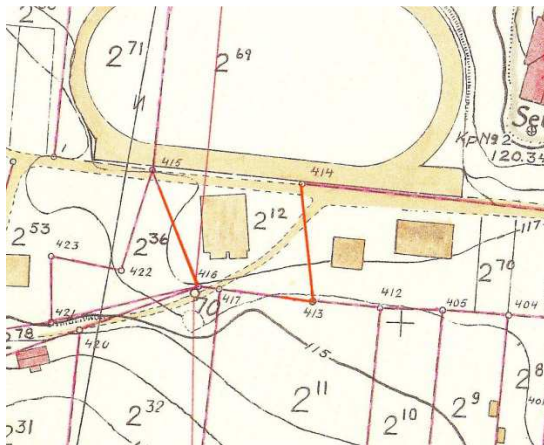
Julkaisussa Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet (1990) on makasiinista mainittu: Oriveden hirsinen lainajyvämakasiini on rakennettu 1800-luvun keskivaiheilla. (R) [Rakennushistorialliset perusteet] Rakennus on asemakaavassa suojeltu rakennus.

Makasiinin kulttuurihistorialliset arvot:

Historialliset arvot:	Sosiaalishistoriallisesti arvokas
Rakennushistorialliset arvot:	Rakennusperinteinen (oman aikakautensa ja rakennusperinteen tyyppillinen edustaja)
Ympäristöllinen arvo:	Maisemallisesti keskeinen sijainti

Oriveden ensimmäinen pitäjänmakasiini rakennettiin pappilan lähistölle 1768. Uusi makasiini rakennettiin Siuron maalle Häpänmäkeen vuonna 1851 entistä suuremmaksi. (Längelmäveden seudun historia II.) Siuron tila oli 1916 Kalle Siuron kuoltua siirtynyt rautatievirkamies Zimmermannille, jolta kunta lunasti aikaisemmin vuokralla olleen lainamakasiinin tontin. (Oriveden kunta ja manttaalikunta, 1968)

1851 makasiini rakennettiin, 1878 makasiini katettiin, vuosisadan vaihteessa [1800 - 1900] huovalla 1891 kunnostus- ja korjaustöitä (jaettiin neljään osastoon)
1904 makasiinin sisätilaan rakennettiin viskuuhuone ja seinään puhkaistiin ikkuna-aukot
1907 lautavuoraus ja ulkomaalaus (lähde: Oriveden kunta ja manttaalikunta, 1968)

Makasiini noin 1940-luvun alun kartassa.
(lähde: Oriveden kaupunki,
ympäristöyksikön arkisto)

Makasiini viistoilmakuvassa 1950-
60-luvulta, lounaan suunnasta.
Ote postikorttikuvasta. (Oriveden
kaupungin kuvakokoelma)

Rakennuksessa on ollut matalampia pulpettikattoisia kylkiäisiä etelä- ja länsisivuilla, päätellen 1940-luvun kartasta ja 1950-60-luvun ilmakuvasta.

Makasiini on hirsirunkoinen, pohjakaavaltaan neliön muotoinen korkeahko rakennus, joka on perustettu nurkkakiville. Hirsirungon nurkkasalvosten ja väliseinien päät olivat lautakoteloidut, seinät vaakalautavuoratut, maalattu punamullanpunaisella. Katto on nelilappeinen aumakatto (pyramidikatto), missä oli sementtitiilikate vielä 1970-luvulla. Oviaukon yläpuolella on puolikaaren muotoinen lunetti-ikkuna. Pariovet ovat metallilevypäällysteiset pienaovet. Yläkerran ikkuna oli aiemmin moniruutuinen, nykyisin kaksilehtinen, yksiruutuinen.

Vanha leveä ulkovuoraus poistettiin ja vaihdettiin 2000-luvun alussa uuteen kapeampaan ponttilaudoitukseen. Rakennuksen ulkoasun alkuperäinen säilyneisyysaste väheni.

Makasiinin ovet ja oven lukko.

Makasiinin alapohjan kantavia hirsirakenteita.

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot:

Turvala, Urheilutie, 2:12 (om. Oriveden kaupunki)

Makasiini. rak.aika: 1851, kerrosluku: -, perusta: l-kivet., runko: hirsi, kattomuoto: auma, kate: sem.tiili, vuoraus: vaakakeilav., ulkovärit: punam./ valk., kunto: hyvä

Näkymä makasiinin seinustalta, Urheilutien puolelta, Suojan talon suuntaan, itään päin.

Makasiini

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

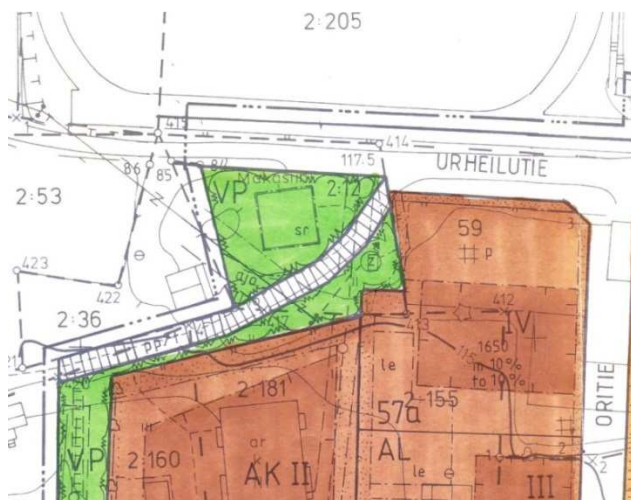
kiinteistötunnus 2:223

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Makasiinin asemakaavallinen suojele

kortteli	kaava-merkintä	kaavataso (kaava vahvistettu)	kaavamääräyksen sisältö, suojeluperuste
VP	sr	Kirkonseudun rakennuskaavan muutos (HLh 18.6.1986, Kv. 2.9.1985)	Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja taajamakuvan kannalta merkittävä rakennus, jota ei saa ilman pakottavaa syytä purkaa.
	sr	Kirkonseutu korttelit 57,57a ja 52 (osa) rakennuskaavan muutos (HLh 28.8.1992, Kv. 29.6.1992)	Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja taajamakuvan kannalta merkittävä rakennus, jota ei saa ilman pakottavaa syytä purkaa.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta
(Kirkonseutu korttelit 57,57a ja 52 (osa) rakennuskaavan muutos (HLh 1992)

SUOJAN TALO

Suojan talo Urheilutien suunnasta, kaakosta nähtynä.

Suojan talo on kulttuurihistoriallisesti merkittävä seuratalo.

Julkaisussa Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet (1990) on Suojan talosta mainittu: Manttaalisäätiön ja suojeluskunnan yhteinen seuratalo Suoja valmistui vuonna 1923 kirkonkylän keskustaan. Talon on suunnitellut rakennusmestari Heikki Tiitola. Suojeluskunnan lopettamisen jälkeen talo kokonaisuudessaan siirtyi manttaalisäätiön omistukseen. Taloa on myöhemmin laajennettu kaksi kertaa. (R)
[Rakennushistorialliset perusteet]

Oriveden kulttuuriympäristöohjelmassa (2003) Suojan talosta on mainittu: Manttaalisäätiön ja suojeluskunnan 1923 rakennuttama seuratalo Suoja on Heikki Tiitolan suunnittelema. Komealla paikalla kohoavaa, 1920-luvun klassismia edustavaa rakennusta on myöhemmin laajennettu. Talon vieressä on urheiluseuran rakentama urheilukenttä.

Rakennus on asemakaavassa suojeltu rakennus.

Suojan talon itäjulkisivua vuonna 2013. Edustalla on sotaveteraanimuistomerkki eduskiveyksineen.

Suojan talon kulttuurihistorialliset arvot:

Historialliset arvot:	Aatehistoriallisesti arvokas
Rakennushistorialliset arvot:	Rakennusperinteinen
Ympäristöllinen arvo:	Maisemallisesti keskeinen sijainti

Suojan talo on paikallisesti merkittävä kohde. Kohteella on historiallista, rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa. Rakennuksella on historiallista merkitystä käräjienpitopaikkana, suojeluskunnantalona ja seurantalona. Talo on toiminut merkittävänä kokoontumis- ja juhlatilaisuuksien pitopaikkana paikallisille seuroille. Talo on rakennettu ja ylläpidetty vapaaehtoistyöllä. Suojan talon nykyinen käyttö vastaa alkuperäistä käyttötapaa seurantalona. Suojan talon juhlasali on merkittävä julkinen sisätila. Suojan talo on rakennusperinteen kannalta arvokas uusklassistishenkinen seurantalorakennus 1920-luvulta. Suojan talo sijaitsee kaupunkikuvan kannalta erittäin keskeisellä paikalla.

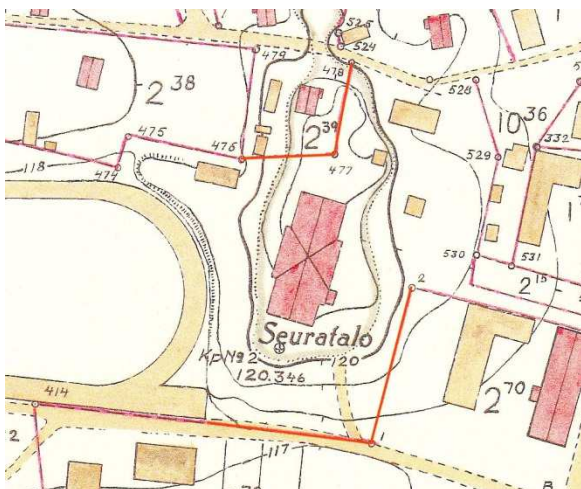

Suojan kentän talkooväkeä Suojan talon länsisivun edustalla 1920-luvulla. (Oriveden kaupungin kuvakokoelmat)

Manttaalikokous valitsi vuonna 1921 toimikunnan, jonka tehtävänä oli neuvotella suojeluskunnan, pitäjässä toimivien seurojen ja mahdollisten muiden kokoontumistilaa tarvitsevien yhtymien kanssa seuratalon talon rakentamisesta sekä hankkia rakennuspiirustukset ja kustannusarvio sekä laatia ehdotus talohankkeeseen liittyvien seurojen yhtymisen muodosta. Rakennusmestari Heikki Tiitola laati Oy Suojan taloa varten piirustukset. Manttaalikunta hyväksyi piirustukset ja kustannusarvion huhtikuussa 1922. Hankkeen toteuttaminen siirtyi perusteilla olevalle Suoja Oy:lle. Suojan tontti ostettiin Oriveden Osuusliikkeeltä. Rakennus valmistui vuonna 1923. Tupaantuliaisjuhlat pidettiin tammikuussa 1924. (Oriveden kunta ja manttaalikunta, 1968)

Sisäkuva ”Käräjät Oriveden Suojalla 1920-luvun lopulla” Perinnealbumi s. 682.

Suojan talo ympäristöineen noin 1940-luvun alun kartassa. (Oriveden kaupunki, ympäristöyksikön arkisto)

Suojan talon ympäristö viistoilmakuvassa 1950-60-luvulta, lounaan suunnasta. Ote postikorttikuvasta. (*Oriveden kaupungin kuvakokoelma*)

Suojan talo on kookas hirsirunkoinen rakennus, joka on perustettu lohkokiville. Rakennuksen keskiosa ulkonee pohjakaavaltaan suorakaiteen muotoisesta osasta poikkipäädyksi, leveämpänä neliömäisenä ja myös korkeampana osana. Korkeammassa keskiosassa on säterikatto (pyramidikatto, josta kohoaa neliön muotoinen nelilappeinen lanterniini). Keskiosan molemmin puolin olevissa matalammissa siipiosissa on satulakatto. Katteena on saumapeltikate. Rakennuksessa on klassistishenkinen ulkoasu. Julkisivut ovat lähes symmetriset, pääjulkisivulla on juhlasalin kohdalla viisi korkeaa kapeaa ikkuna-aukkoa. Ulkoseinät ovat pystypeiterimavuoratut, seinien yläosassa on pystylautavuoraus. Molemmissa päädyissä on päätykolmioissa puolipyöreät lunetti-ikkunat ja päätyrystäissä ns. kissapenkit. Matalampien siipiosien ja päätyjen ikkunat ovat uudempaa mallia, yksi- tai kaksiruutuisia.

Pääsisäänkäynnin portaikkoa ja eduskatosta on myöhemmin muutettu (kevytrakenteinen katos) ja sivusiipeä levennetty. Rakennusta remontoitiin 2000-luvun alussa (sali ja sisäänkäynnin katos 2003, lämpökanaalin kotelointi 2008).

Rakennuksessa on käyttötilaa kahdessa kerroksessa, päätila on ensimmäisessä kerroksessa oleva juhlasali, mihin liittyy näyttämö ja takaseinällä yläparveke. Rakennuksessa on eteisaula, vaatesäilytystila, ns. puhvetti ja keittiö sekä kokoushuoneita. Kellarissa on pukuhuonetiloja urheilukentän tarpeisiin.

Pääjulkisivun edustalla on kivipaasi muistomerkkinä sotaveteraaneille ja sodan uhreille. Ulkoseinällä on kaksi muistomerkkilaattaa, joista toisessa on teksti: ”Tällä paikalla toimi Oriveden Suojeluskunta ja Lotta-Svärd yhdistys 1923-1944.”

Sisääntulopiha on asfaltoitu ja toimii parkkialueena. Suojan talon koillisnurkalla sijaitsee ulkorakennus, joka näkyy vielä 1960-luvun ilmakuvissa. Paikalla on entinen lämpökeskus ja huoltorakennuksia sekä jäteastioita.

Suojan juhlasali parvelta nähtynä.

Suojan talo

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

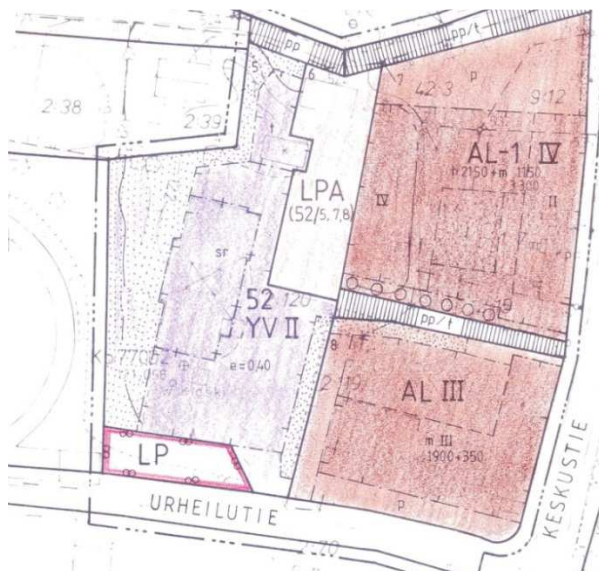
kiinteistötunnus 2:205

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Suojan talon asemakaavallinen suojele

kortteli	kaava-merkintä	kaavataso (kaava vahvistettu)	kaavamääräyksen sisältö, suojeluperuste
	SR 3	Keskustaajaman osayleiskaava (Kv. 30.5.1988)	
52 (YV II)	sr	Kirkonseutu rakennuskaavan muutos kortteli 52, hotellin alue (HLh 25.5.1988, Kv. 18.4.1988)	Suojeltava rakennus.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta (Kirkonseutu rakennuskaavan muutos kortteli 52, hotellin alue (HLh 25.5.1988)

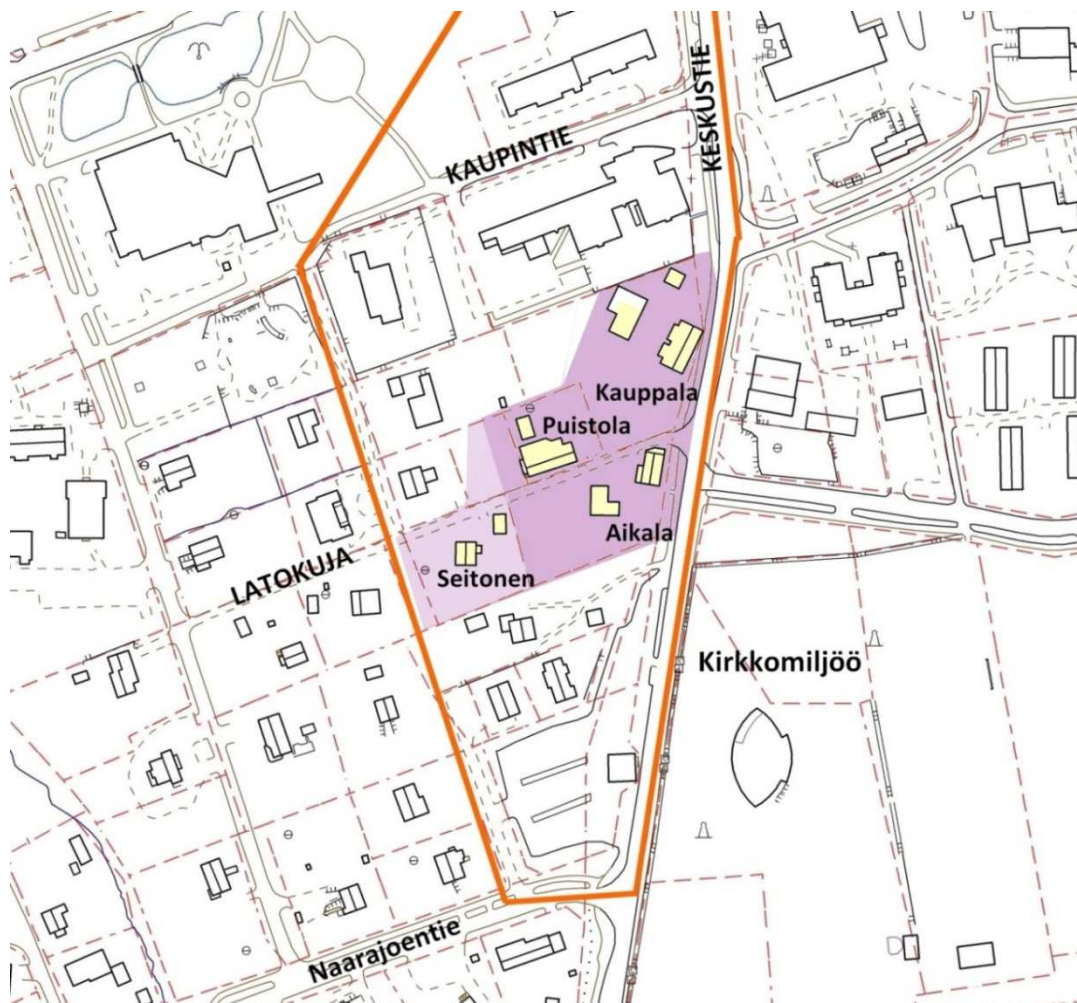

Näkymä Keskustieltä Latokujan risteyksen kohdalta tapulin suuntaan, etelä-lounaaseen. Oikealla kuvassa näkyy Aikala, jonka asuin-liikerakennus on valmistunut 1910-luvulla.

3.2.1.2. PERINTEISTEN ASUIN-LIIKERAKENNUSTEN ALUE KESKUSTIEN JA LATOKUJAN KULMAUKSESSA JA ALUEEN KULTTUURIHISTORIALLISTA MERKITTÄVÄT RAKENNUKSET

Puutalokaupunkimaista katukuvaa on Oriveden ydinkeskustassa vielä jäljellä kirkon luoteispuolella Latokujan ympäristössä, Keskustien länsipuolella. Alueelle on ominaista väljästi rakennetut tontit, joissa pihapiirit rajautuvat ulkorakennuksilla ja pensasaidoilla. Kirkon kellotapuli näkyy alueella useasta eri kohdasta. Vanhimman asuinliikerakennusten kokonaisuudelle tuo lisäarvoa läheisyys Oriveden kirkkomiljööseen, mikä on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Kaaviokartta: Kaupunkikuvallisesti merkittävä aluekokonaisuus Perinteisten asuin-liikerakennusten alue Keskustien ja Latokujan kulmauksessa. (selvitysalueen rajaus vuoden 2013 pohjakartalla)

Aikalan asuin-liikerakennuksen pihan puoli, länsisivua ja eteläpäätä.

Latokujan ”porttina” ovat Aikalan asuinliikerakennus ja Kauppalan tontin eteläosan puusto Keskustien puoleisessa päässä. Latokujan katutilaa rajaa Puistolan asuin-verstasrakennus, joka sijaitsee tontin kadunpuoleisessa reunassa. Tie on kapea ja pihapuiden tai pensasaitojen reunustama. Alueen tonteilla on myös korkeaa puustoa.

Näkymä Latokujalta Keskustien suuntaan, itä-koilliseen. Vasemmalla Puistolan pääty, keskellä Aikala ja oikealla Seitosen ulkorakennusta.

Alueen vanhimpia säilyneitä kaupparakennuksia ovat Keskustien varrella toimineet Kauppala (Karosen kauppa vuodesta 1902) ja Aikala (Syrénin kellosepänliike vuodesta 1902). Kohteilla on huomattava elinkeinohistoriallista merkitystä kirkonkylän vanhimpina kaupparakennuksina. Kauppiaat liittyvät myös paikkakunnan henkilöhistoriaan. Edelliset kaupparakennukset paloivat vuonna 1907. Nykyiset asuinliikerakennukset ovat 1910-luvulta. Molemmissa rakennuksissa on poikkipäädyt ja T-karmi-ikkunat sekä pihan puolella koristeelliset lasikuistit. Rakennukset ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita, rakentamisajankohdalleen tyypillisiä puolitoistakerroksisia hirsirakennuksia. 1900-luvun alun liike- ja asuinrakennukset ovat kaupunkikuvallisesti merkittäviä. Talousrakennukset ovat osa pihapiirikokonaisuutta.

Kauppalan asuin-liikerakennus kaakon suunnasta, Keskustieltä nähtynä. Keskustien varrella sijaitseva rakennus on valmistunut 1907-1912.

Kauppalan ja Aikalan päärakennukset ovat asemakaavassa suojeltuja rakennuksia.

Kohteen nimi (kiinteistön nimi)	kortteli	kaava- merkintä	kaavataso (kaava vahvistettu)	kaavamääräyksen sisältö, suojeluperuste
Aikala	71a (AL II)	sr-2 e=0,25 m 30%	Kirkonseutu Kirkkotie rakennuskaavan muutos (HLh 31.1.1995, Kv. 27.9.1993)	Suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. Rakennuslain 135§:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Lautakunta voi myöntää luvan vain, jos purkamiseen on pakottava syy. Lupahakemusta käsiteltäessä noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä on säädetty rakennuslain 42 a §:ssä tarkoitetusta luvasta. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.
Kauppala	71 (A II)	sr-2 e=0,40 25%		
			kaavamuu- tos 2013	Suojeltava rakennus. Rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momentin nojalla määrätään, että rakennuksessa tehtävien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

Keskustien korkeustaso on noussut vuosikymmenten kuluessa. 1900-luvun alun rakennusten perustukset ovat jääneet tiehen nähden alkuperäistä asemaa alemmalle tasolle. Tästä on aiheutunut ongelmia esim. Kauppalan päärakennuksen alapohjan tuulettumiselle.

*Näkymä Keskustieltä, kirkkomaan kulmalta luoteeseen.
Oikealla Kauppala ja keskellä Aikala. Vasemmalla Aikalan
ulkorakennuksen takana näkyy Puistolan kattoa ja itäpäätä.*

Puistola Latokujalta, idän suunnasta nähtynä. Asuin-verstaserakennuksen vanhin osa on n. 1920-luvulta.

Puistolan asuinrakennuksen vanhin osa on 1920-luvulta, mahdollisesti vanhempi (jo 1900-luvun alussa oli paikalla puuseppä Heinosen rakennukset). Talossa toimi puuseppäverstaas 1960-luvun puoliväliin asti ja sen jälkeen huonekalumyymälä. Myymälään oli sisäänkäynti kadulta, Latokujan puolelta. Huonekaluverstaassa tehtiin Oriveden kaarikirkon penkit. Rakennusta on laajennettu ja ulkoasua muutettu, mutta sillä voi katsoa olevan arvoa rakennusperinteen, paikkakunnan elinkeinohistorian ja keskeisen sijaintinsa puolesta.

Kulttuurihistoriallisesti merkittävät asuin-liikerakennukset pihapiirikokonaisuuksineen ovat Kauppala, Aikala ja Puistola.

Kulttuurihistorialliset arvot:

Rakennushistorialliset arvot: Rakennusperinteinen

(oman aikakautensa ja rakennusperinteen tyyppillinen edustaja)

Historiallinen arvo: Elinkeinohistoriallinen arvo

Ympäristöllinen arvo: Maisemallisesti keskeinen sijainti

Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta ja siihen liittyvä pihapiirikokonaisuus tulisi säilyttää.

Korjauksissa tulisi säilyttää rakennusten tyylipiirteet ja alkuperäiset rakennusosat (tai tarvittaessa käyttää alkuperäisiä vastaavia materiaaleja). Mahdolliset muutokset tulisi tehdä kohteen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä kunnioittaen ja huomioida olemassa olevan ympäristön mittakaava ja rakennustapa. Arvokkaan rakennuskannan välittömään läheisyyteen ei suositella merkittävää uudis- tai laajennusrakentamista.

Kohteiden Kauppala, Aikala ja Puistola kohdekortit ovat raportin liitteenä.

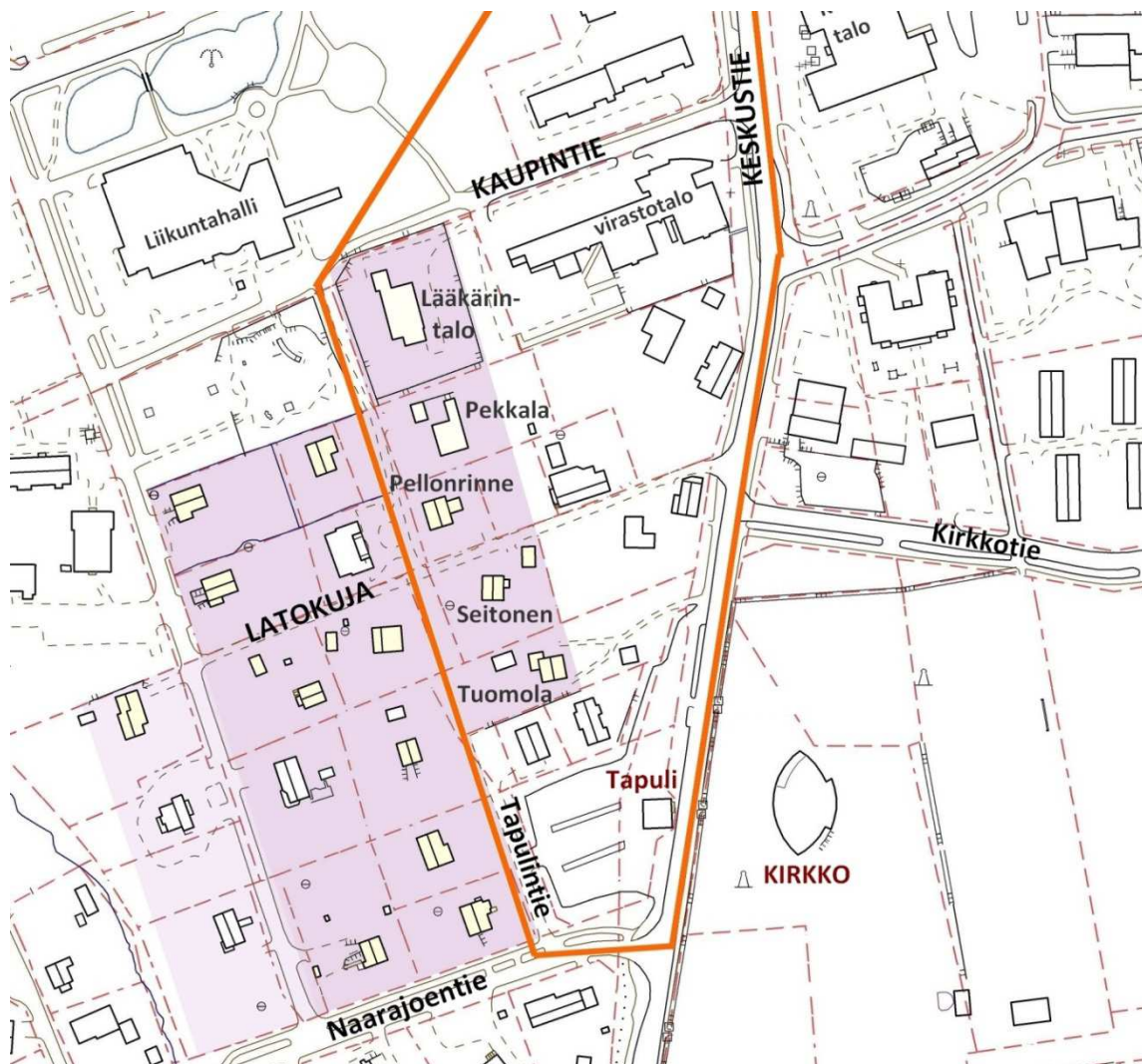
3.2.2. YHTENÄISEN RAKENNUSKANNAN ALUEET

3.2.2.1. TAPULINTIEN – LATOKUJAN PIENTALOALUE

Tapulin ja Latokujan ympäristössä sijaitsee rakennuskannaltaan yhtenäisen pientaloasutuksen alue. Naarajoentien, Kääjäntien, Kaupintien ja Keskustien rajaamalla alueella on yhtenäinen, pääasiassa 1950-60-luvulla rakentunut pientaloalue. Suurin osa alueen pientaloista on rapattuja, ilmeeltään yhtenäistä 1950-luvun rakennuskantaa, joihin selvitysalueella sijaitsevat Pellonrinne ja entinen kunnanlääkärintalo ilmeeltään liittyvät. Alueelle ovat ominaista kapeat puiden reunustamat kadut. Rakennukset sijaitsevat melko pienillä tonteilla katulinjan tuntumassa ja puutarhan ympäröiminä. Seitosen tilan rakennukset ovat 1930-luvun alusta ja muodostavat perinteisen pihapiirin Latokujan varrella.

Alueen ominaispiirteiden säilymisen kannalta olisi pyrittävä säilyttämään aluekokonaisuuden vanhin rakennuskanta, välttää alueen ilmeelle vierasta uudisrakentamista ja laatia alueelle rakennustapaohjeet.

Tapulintie on kaksiosainen, tieyhteys puuttuu Tuomolan ja Seitosen kohdalla. Tapulintien eteläosan tonteille kuljetaan Naarajoentien kautta ja Tapulintien pohjoisosan tonteille Latokujan kautta, Tuomolaan suoraan Keskustieltä.

Kaaviokartta: **Latokujan ja Tapulintien yhtenäisen rakennuskannan alue.** Keltaisella korostetut rakennukset ovat satulakattoisia noppamaisia 1930-1960-luvun rakennuksia. Alueen rajaus on suuntaantava! Sijaitsee suurimmaksi osaksi selvitysalueen ulkopuolella. Saman kauden rakennuskantaa on myös Naarajoentien eteläpuolella ja kirkkoalueen eteläpuolella. (selvitysalueen rajaus vuoden 2013 pohjakartalla)

Ote viistoilmakuvasta, lounaan suunnasta. Latokujan ja Tapulintien yhtenäisen rakennuskannan alue on kuvassa korostettuna. (kuva: Lentokuva Vallas 2013, om. Oriveden kaupunki, kuvankäsittely Kristiina Kokko)

Näkymä kirkon ympäristöstä postikortissa 1960-luvulta, luoteen suunnasta. Latokujan ja Tapulintien pientaloja. Vasemmassa laidassa Puistola, Latokuja 3. Kuvan laidassa alempana näkyy lääkärintaloa. (Oriveden kaupungin kuvakokoelma)

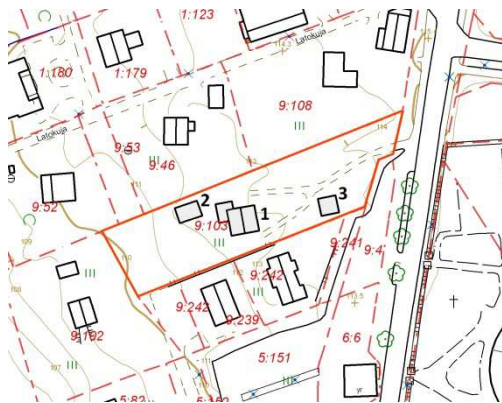
Näkymä Latokujalta Tapulintien risteyskohdalla Keskustien suuntaan. Vasemmalla Pellonrinne (1961) ja oikealla Seitonon (1932). Tien päättänä Puistola ja Aikala.

TUOMOLA

Keskustie 18

kiinteistötunnus 9:103

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

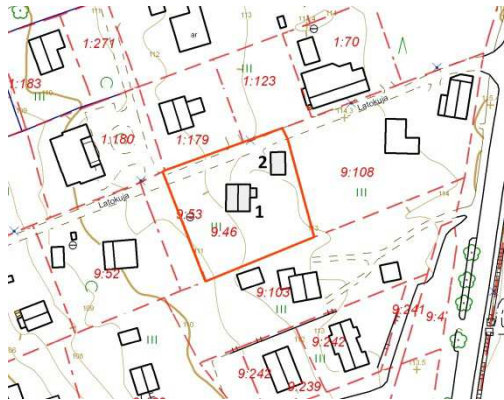

Tuomola Tapulintien puoleiselta tontinkulmalta nähtynä (lounaan suunnasta).

Tuomolan asuinrakennus on 1950-luvun alkupuolelta (1952). Asuinrakennus on puolitoistakerroksinen satulakattoinen, jälleenrakennuskauden tyyppinen pientalo. Luoteiskulmalla on matalampi satulakattoinen kuistisiipi. Rakennus on vuorattu **kivirouhepinnoitetuilla vanerilevyillä** noin 1980-luvulla. Ulkoasussa on 1950-luvun tyyliä mm. ikkunoissa, joissa ison yksiruutuisen puitteen sivulla on kapea tuuletusikkuna. Rakennuksessa on betonisokkeli ja osittain maanalainen kellarikerros.

Tontti on pitkänomainen, ulottuen Keskustieltä Tapulintien kohdalle. Tontilla on kaksi talousrakennusta, vanhempi tulotien lähellä Keskusten puolella ja toinen asuinrakennuksen länsipuolella (1983). Tontilla on paljon puutarhaistutuksia ja omenapuita.

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot: As. rakennus, rak.aika: n. 1945, kerrosluku: I½, perusta: bet., runko: -, kattomuoto: harja, kate: aaltopelti, rusk., vuoraus: karaattilevy, ulkovärit: beige, L: rusk., I: I-listat: rusk., kunto: hyvä. vaja 1960-l., autotalli n. 1980

SEITONEN**Latokuja 4**

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 9:46 ja 9:53 (Seitonen I)

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Seitonen Latokujalta länsi-luoteen suunnasta. Asuinrakennus on valmistunut vuonna 1932.

Seitosen tila sijaitsee Latokujan varrella. Rakennukset ovat 1930-luvun alusta.

Ote 1930-luvun ilmakuvasta, luoteen suunnasta.
Seitosen tilan rakennukset kuvan oikeassa laidassa.

Ote viistoilmakuvasta vuodelta 2013
(Lentokuva Vallas Oy – Oriveden kaupunki)

Seitosen asuinrakennuksen eteläpääty ja itäsivua.

Seitosen pihapiirissä on asuinrakennus ja perinteinen punamullattu talousrakennus, jonka pääty on lähes Latokujan tielinjassa. Asuinrakennus on puolitoistakerroksinen satulakattoinen pientalo, jota on laajennettu koillisnurkalla satulakattoisella siipiosalla. Myöhemmin tehty muutos on myös länsipuoleisella katonlapeella oleva poikkipäätyparveke. Katteena on muotoprofiilipeltikate (tiilijäljitelmä, punainen). Rakennuksessa on ulkopuolinen lisälämmöneristys ja uusittu ulkovaoraus, pystypeiterimalaudoitus.

Seitosen talousrakennuksen pohjoispääty on hirsirakenteinen ja vuoraamaton.

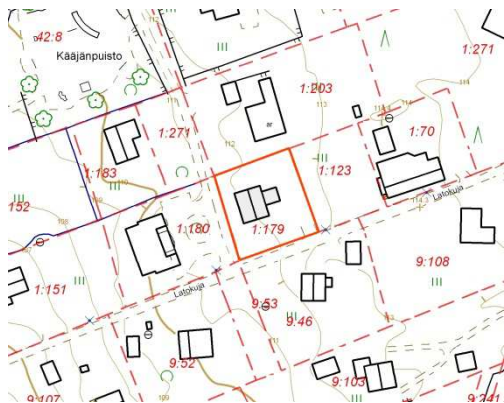
Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot:
Asuinrakennus, rak.aika: n. 1940, laaj. 1989, kerrosluku: I½, perusta: bet., harkko, runko: -, kattomuoto: harja, kate: tiilikuvioinen pelti, pun., vuoraus: pystyrimalauta, ulkovärit: beige, L: valk., I: pun. kunto: hyvä

Piharak., sauna, rak.aika: n. 1940, kerrosluku: I, perusta: bet., kivet, runko: hirsi, puu, kattomuoto: harja, kate: kolmiorimah., harmaa, vuoraus: pystylauta., hirsi, ulkovärit: punamulta, kunto: koht.

PELLONRINNE

Latokuja 5

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 1:179

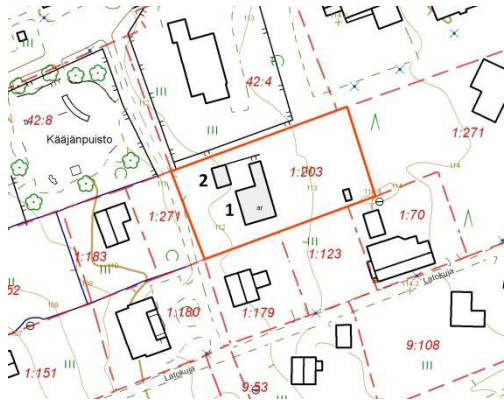
Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Pellonrinne Latokujalta,
kaakon suunnasta.

Pellonrinne sijaitsee Latokujan ja Tapulintien kulmauksessa. Asuinrakennus on 1960-luvun alkupuolelta (1961). Asuinrakennus on yksikerroksinen satulakattoinen rapattu pientalo. Rakennuksessa on betonisokkeli ja osittain maanalainen kellarikerros. Itäisivulla on matalampi poikittainen satulakattoinen siipiosa (sisäänkäyntikatos, autotalli). Vesikatteena tiilikate. Räystäskannakkeet näkyvissä.

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot:
As.rak. rak.aika: n. 1960, kerrosluku: I, perusta: bet., runko: tiili?, kattomuoto: harja, kate: sem.tiili,
vuoraus: rappaus., ulkovärit: rapp./sininen, kunto: hyvä

PEKKALA**Tapulintie 7**

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 1:203

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Pekkalan tiilirakenteinen asuinrakennus 1960-luvun lopulta poikkeaa ilmeeltään muista alueen rakennuksista, mutta on sijoitettu tontille alueelle ominaisella tavalla sekä ilmentää oman aikansa modernia suunnittelua.

Pekkalan asuinrakennuksen rakennuslupa myönnettiin vuonna 1968. Rakennuksen suunnittelija oli Arkkitehtuuritoimisto Risto Harju ja Kari Karjalainen (Oulu). Tasakattoisen yksikerroksisen asuinrakennuksen sokkeli on betonia, kantavat pystyrakenteet puuta ja tiilivuoraus punatiilestä. Länsijulkisivulla on korkeat maisemaikkunat.

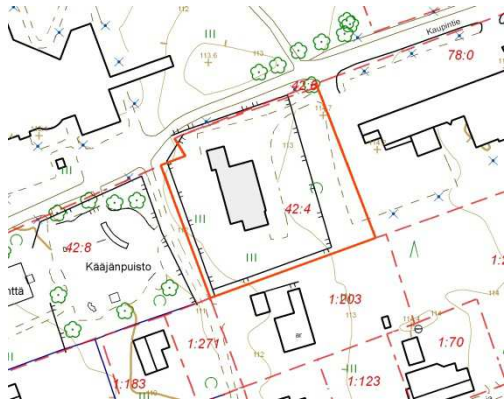

Pekkalan nähtynä Tapulintieltä,
lounaan suunnasta.

Kuvan vasemmassa laidassa näkyvä
tiilivuorattu talousrakennus on osa
kokonaisuutta.

LÄÄKÄRINTALO

Kaupintie

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 42:8

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Entinen kunnanlääkärintalo sijaitsee Kaupintien ja Tapulintien jatkeen välisessä kulmauksessa, nykyisen Kääjänpuiston vieressä.

Oriveden kunnan rakennuttama ja omistama lääkärintalo valmistui vuonna 1960. Piirustukset laati Heikki Siikosen rakennustoimisto (Hyvinkää). Urakoitsija oli Paavo Ojala. (Lähteet: kiinteistökirja 1963-1972, uudisrakennuskirja 1942-1962, Oriveden kaupunki, päätearkisto)

Sisääntulopihan puoli, näkymä
koillisen suunnasta.

Rakennus on yksikerroksinen, pohjakaavaltaan porrastetun suorakaiteen muotoinen rakennus. Pohjoispäädyssä on kapeampi autotallisiipi. Seinäpinnat ovat rapatut. Vesikatto on kahteen suuntaan taittuva pulpettikatto, eteläpäädyssä satulakatto. Vesikatteen alustan puiset kannakkeet ulkonevat räystäään alle (syntyy vaikutelma levymäisestä kevyestä katosta). Kate on konesaumapeltiä. Molemmilla sivuilla vesikatto ulkonee sisäänkäyntikatoksiksi, joita kannattelevat pilarit ja –palkit (itäsivulla puiset kaksoispilarit, länsisivulla teräspilarit). Ikkunat ovat yksiruutuiset (ja tuuletusikkunalliset). Eteläpäädyssä on isompi maisemaikkuna, jota kehystää seinästä ulkoneva sileärapattu kehys. Ulkoasultaan ja hengeltään rakennus liittyy 1950-luvun rakennustyyliin ja alueen 1950-60-luvulla rakennettuihin rapattuihin, loivakattoisiin pientaloihin.

Rakennuksen käyttötarkoituks muutokset tehtiin vuonna 1977, jolloin siitä tuli lasten päiväkoti (rakennuslupa 3/77, kirkonkylän lääkärintalon muuttaminen lasten päiväkodiksi, rakennuspiirustusten laatija: insinööri Pekka Leskinen, rakennuttaja: Oriveden kunta, rakentaja: Oriveden kunta teknillinen toimisto). Viimeksi rakennus toimi nuorisotilana.

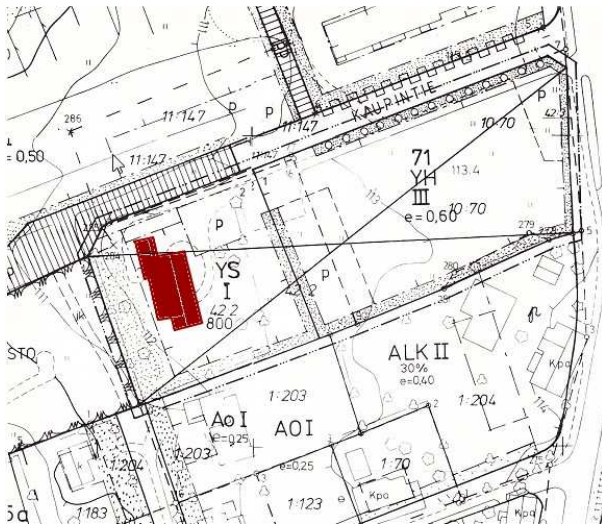

Rakennus on käyttökiellossa rakennekosteus- ja sisäilmaongelmien takia.

Entinen kunnanlääkärintalo lounaan suunnasta, Tapulintien ja Kääjänpuiston kulmalta.

Lääkärintalon tontti on kaavassa korttelissa 71, 1960-luvun rakennuskaavassa YS I, Virastotalon kaavamuutoksessa (Lh 3.10.1989) Y III.

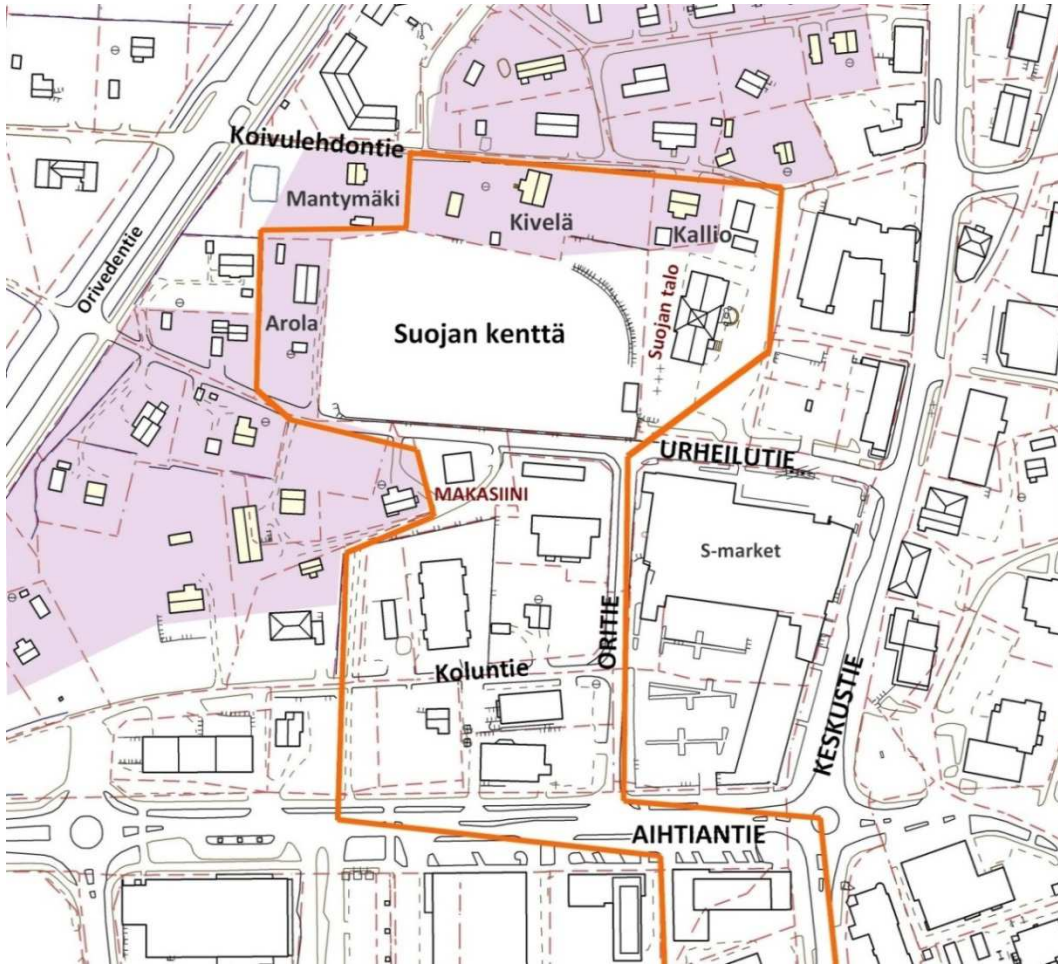
Virastotalon kaavamuutosalue 1989.

Ote viistoilmakuvasta, luoteen suunnasta. Lääkärintalo on harmaakattoinen rakennus keskellä.

(kuva: Lentokuva Vallas 2013, om. Oriveden kaupunki)

3.2.2.2 URHEILUTIEN JA KOIVULEHDONTIEN ASUINALUEET SUOJAN KENTÄN LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ

Kaaviokartta: Urheilutien ja Koivulehdontien asuinalueet Suojan kentän lähiympäristössä - yhtenäisen perinteisen rakennuskannan alue. Vanhin rakennuskanta on korostettu keltaisella. Alueen rajausta suuntaa-antava! Sijaitsee suurimmaksi osaksi selvitysalueen ulkopuolella. (selvitysalueen rajausta vuoden 2013 pohjakartalla)

Koivulehdontien ja Urheilutien seutu viistoilmakuvassa Orivedentien suunnalta, länneestä. (kuva: Lentokuva Vallas 2013, om. Oriveden kaupunki)

Koivulehdontie

Koivulehdontien ympäristössä on säilynyt kapea katutila, jota rajaa vehreä puusto ja Kivelän tontin kohdalla vanha kiviaita. Rakennukset sijaitsevat katulinjan tuntumassa ja puutarhan ympäröiminä. Ominaista alueelle ovat näkymät Suojan talolle eri suunnista sekä kadulta että pihoilta ja puutarhoista.

Viistoilmakuva 1960-luvun puolivälistä, pohjoisen suunnasta. Kuvan keskellä on suojan kenttä. Koivulehdontie näkyy kuvassa keskellä, alkaen vasemmasta laidasta Keskustieltä lähtevänä ja päättyen kuvan oikeaan laitaan ohitustielle. *(Oriveden kaupungin kuvakokoelma)*

Kuva Koivulehdontieltä idän suunnasta. Vasemmalla Kivelä ja oikealla Kivistö.

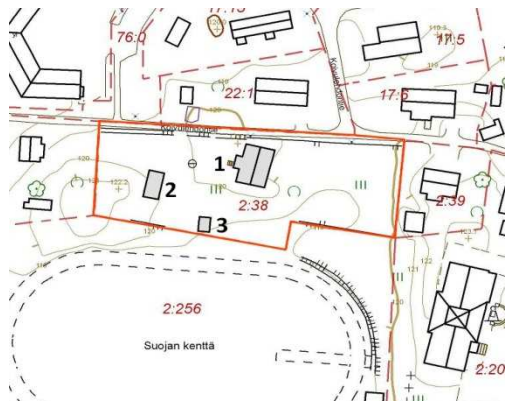

Näkymä Koivulehdontieltä länteen päin. Vasemmalla Kivelän kiviaitaa.

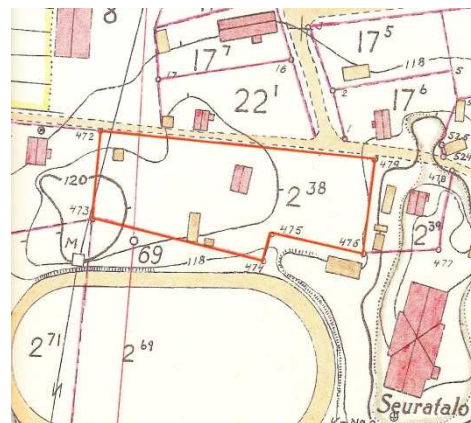
KIVELÄ

Koivulehdontie 5

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 2:38

Kivelä noin 1940-luvun alun kartassa.
(Oriveden kaupunki, ympäristöyksikön arkisto)

Kivelän asuinrakennus (1948) lounaan suunnasta. 1940-luvun ulkoasun säilyneisyys on hyvä.

Kuva Suojan kentältä vuonna 1941.
(kuva Perinnealbumi s. 720)
"Taustalla Kalle Toivosen talo"

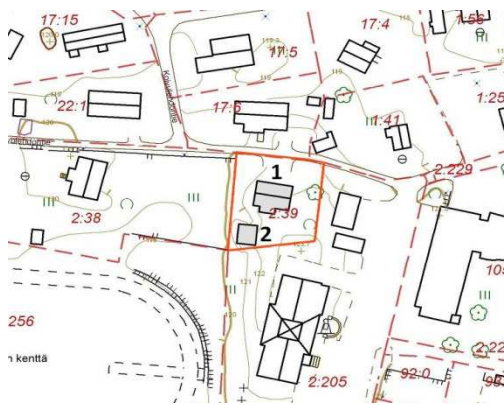
Tontille siirrettiin 1920-luvun alkupuolella kahden huoneen käsittävä hirsitalo Hirsilästä. Tietojen mukaan tontilla ei ollut rakennusta ennen sitä. Asuinrakennusta laajennettiin vuonna 1947 ja laajennus valmistui 1948. Laajennuksessa uusittiin ikkunat ja tehtiin uusi yhtenäinen ulkovooraus. Rakennuksessa oli tiilikate, mikä uusittiin noin 1980-luvun lopulla muotopeltikatteeksi.

Ulkorakennus on noin vuodelta 1956. Ulkorakennuksessa on sauna, varastohuone ja liiteri. 1950-luvulla purettiin tontilta pieni ulkorakennus, liiteri.

Asuinrakennuksen laajennusta varten jouduttiin räjäyttämään kalliota. Kiviaidassa olevat kivet ovat tontilta. Muistitiedon mukaan kiviaitaa alettiin rakentaa 1920-luvulla. Kiviaidassa oleva puinen kaksiosainen portti on teetetty noin 1960-luvulla vanhan, paikalla olleen portin mallin mukaan (lähde: kiinteistön omistaja).

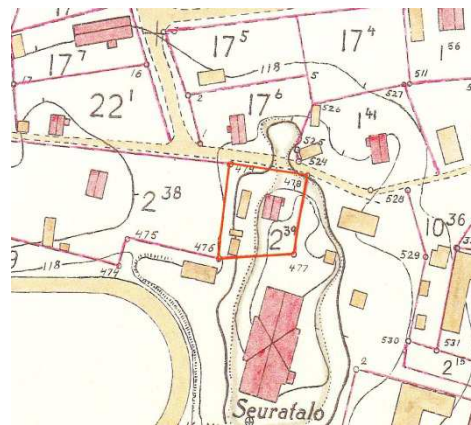
KALLIO

Koivulehdontie 9

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 2:39

Ote noin 1940-luvun alun kartasta.
(Oriveden kaupunki, ympäristöyksikön arkisto)

Kallion asuinrakennus (1951) länsi-lounaan suunnasta. 1950-luvun ulkoasun säilyneisyys on melko hyvä.

Kallio sijaitsee Suojan talon pohjoispuolella, Koivulehdontien varrella. Tilan rakennuskanta on muuttunut 1940-luvun jälkeen.

Kallion kiinteistön asuinrakennus on puolitoistakerroksinen satulakattoinen 1950-luvun alussa valmistunut rakennus. Itäpäädyssä oli myymälä (lankaputiikki, myöhemmin osto- ja myyntiliike).

Ote viistoilmakuvasta, luoteen suunnasta.

(kuva: Lentokuva Vallas 2013, om.
Oriveden kaupunki)

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot:
Asuinrakennus, ent. osto- ja myyntiliike, rak.aika: n. 1945, kerrosluku: 1½, perusta: bet., runko: -,
kattomuoto: harja, kate: -, vuoraus: vaakal., ulkovärit: vaal.ruskea/ ruskea, kunto: hyvä

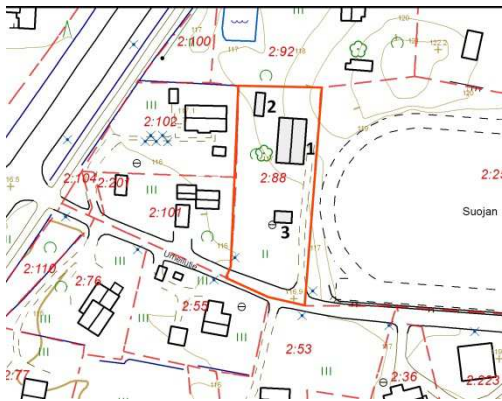
AROLA

Ote ilmakuvasta
vuodelta 2011.

(Oriveden kaupunki,
ympäristöyksikkö)

Urheilutie 5

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 2:88

Ote noin 1940-luvun alun kartasta.
(Oriveden kaupunki, ympäristöyksikön arkisto)

Arola on ainoa Urheilutien varrella, Suojan kentän länsipuolella selvitysalueella sijaitseva asuinkiinteistö.

1940-luvun alun kartassa Arolan tontilla näkyy tontin pohjoisosassa itä-länsisuuntainen pienempi rakennus, jota on mahdollisesti laajennettu (?).

Arola Urheilun suunnasta, etelästä nähtynä. Asuinrakennus on noin 1960-luvun puolivälistä, ulkoasua on muutettu myöhempinä vuosikymmeninä.

3.2.3. MODERNIN AJAN RAKENNUKSET

Modernin ajan rakennuskannasta paikallisesti merkittäviksi modernin ajan rakennustaiteellisesti (arkkitehtonisesti) arvokkaiksi kohteiksi nousevat selvitysalueelta Pankkitalo ja Virastotalo. Molemmat ovat oman aikakautensa vallitsevien tyyliuuntausten esimerkkejä. Molemmilla rakennuksilla on myös kaupunkikuvallista merkitystä keskeisen sijaintinsa puolesta.

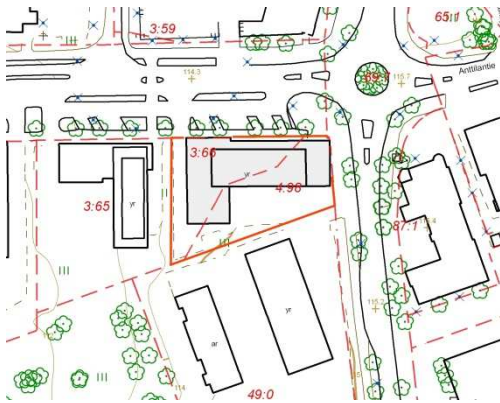

1960-luvun loppupuolella valmistunut Pankkitalo kuvastaa oman aikansa suunnittelusuuntausta ja teollisen rakentamisen vaihetta. Moderniin ajan periaatteita olivat selkeät pinnat, seinäpintojen jäsentely ja aukotus. Rakennuksessa on julkisen rakennuksen leimaa, sillä Pankkitaloon suunniteltiin jo rakennushankkeenvaiheessa kirjastolle soveltuvat tilat. Kirjastosali on kattoikkunoiden valaisema yhtenäinen tila. Oriveden kirjasto toimi rakennuksessa vuosina 1969-1994. Pankkitalolla on siis myös kulttuurihistoriallista merkitystä.

Virastotalossa ilmenee 1990-luvun selkeä arkkitehtoninen tila-ajattelu, rakennusmassa on halkaistu korkealla valoisalla aulatilalla toiminnallisiin osiin. Rakennustyyppinä virastotalo on paikkakunnalla ainutlaatuinen. Suomen valtion rakennuttama Oriveden virastotalo on keskusjohtoisen julkisen rakentamisen myöhäistä vaihetta. Virastotalon korkea aula on paikallisesti merkittävä julkinen sisätila.

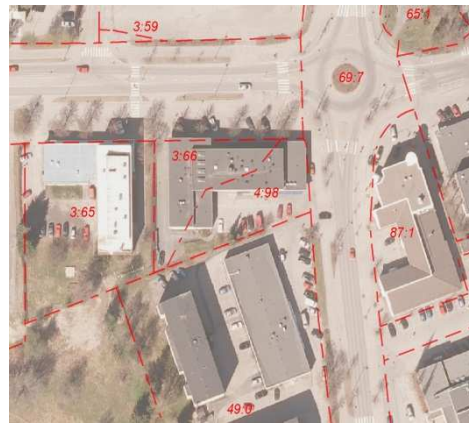
PANKKITALO

Pankkitalo
Aihtiankulma

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 4:98
kiinteistötunnus 3:66

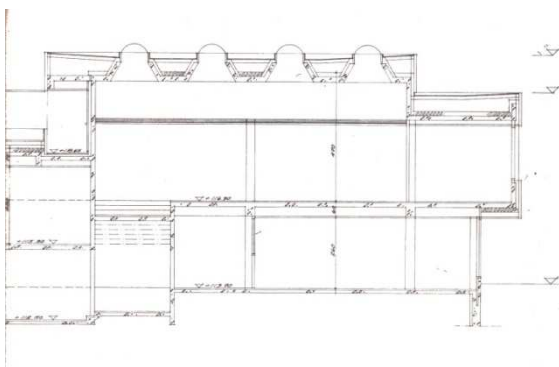
Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Pankkitalo sijaitsee keskeisellä paikalla Oriveden keskustassa, Keskustien ja Aihtiantien kulmassa. Pankkitalo valmistui vuonna 1969. Rakennuttajana oli KOP/ Orivesi ja Asunto Oy Oriveden Pankkitalo. Rakennuksen suunnitteli Arkkitehtitoimisto Olli Kuusi (Helsinki). Rakennesuunnittelusta vastasi Insinööritoimisto T. Fredriksson.

Rakennuksen kerrosala on noin 1500 m². Kantavat rakenteet ovat teräsbetonia ja ulkoseinät betonielementeistä. Suunnittelussa on huomioitu paikalliset maasto-olosuhteet ja ympäröivä rakennuskanta. Rakennusmassa on jaettu eri osiin läpikuljettavalla käytävällä ja portaikolla.

Pankkikulma
Aihtiantieltä,
lännen suunnasta
nähtynä 2013.

Ote leikkauspiirustuksesta, kirjaston kattoikkunat (rakennuslupa 1968).

VIRASTOTALO (Orivesitalo)

Keskustie 26

kiinteistötunnus 78:0

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Oriveden virastotalo,
nykyinen Orivesitalo,
kaupungintalon sunnasta
nähtynä (koillisesta).

Moderni kolmikerroksinen rapattu virastotalo rakennettiin kaupungintalon lähistölle Keskustien vastakkaiselle puolelle 1990-luvun alussa.

Rakennuksen pääsuunnittelijana oli Rakennushallituksen suunnitteluosaston arkkitehti Markku Lehtinen. Rakennesuunnittelusta vastasi Rak.ins.toimisto Kontio ja Anttila Tampereelta. Kolmikerroksisen toimistorakennuksen kerrosala on noin 3300 m². Julkisivumateriaalit ovat maalaamaton betoni, eristysrappaus (keltainen), hiottu väribetoni (vaalean vihertävä) ja julkisivuklinkkeri (siniharmaa).

Suomen valtion rakennuttamaan Oriveden virastotaloon sijoittui verotoimisto, työvoimatoimisto, maanmittaustoimisto, poliisi, kärjäsalisi ym. Valtio oli ostanut virastotalon tontin jo vuonna 1961.

Virastotalo siirtyi Oriveden kaupungin omistukseen (Orivesi-talo Oy) tammikuussa 2013. Virastoilta vapautuneisiin tiloihin saneerattiin mm. lasten päiväkotia, jota varten rakennettiin myös lasten leikki- ja leikkipiha rakennuksen eteläpuolelle.

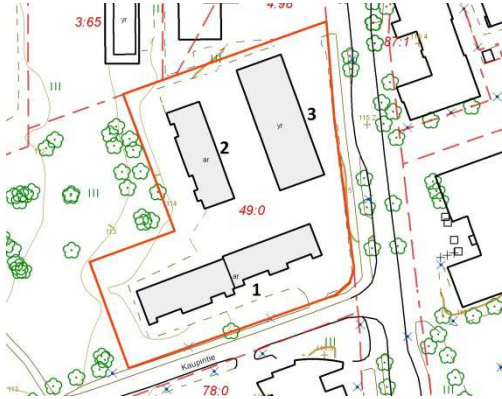
4. MUU RAKENNUSKANTA SELVITYSALUEELLA

4.1. Paununkulma

Paununkulma

Keskustie 28 – 32

kiinteistötunnus 49:0

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Paununkulman korttelin
pihaa pohjoisen
(luoteen) suunnasta
nähtynä.

Paununkulma Keskustien varrella, 1970-luvun rakennuskantaa ydinkeskustassa.

Paununkulman kerrostalokortteli rakennettiin vuonna 1977. Korttelissa on kaksi kolmikerroksista asuinkerrostaloa ja yksikerroksinen liikerakennus Keskustien puoleisella sivulla.

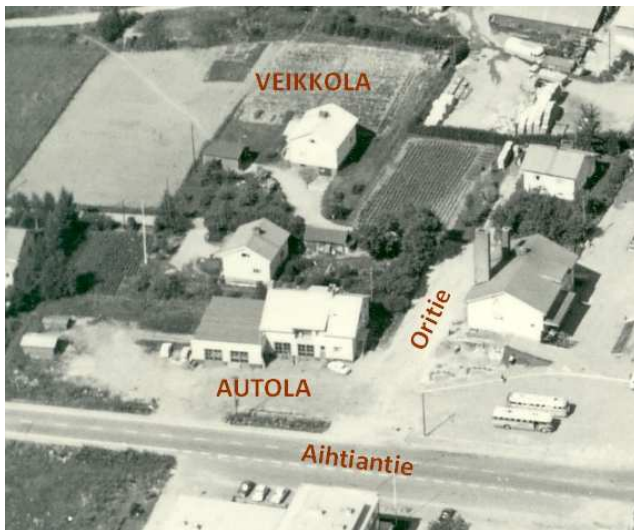
Kerrostaloissa on maanpäälliset kellarikerrokset. Rakennukset ovat betonirakenteisia, julkisivut betonielementeistä. Suunnittelijana oli Arkkitehtitoimisto Antti Tähtinen Oy Tampereelta.

4.2. AIHTIANTIEN JA URHEILUTIEN VÄLINEN ALUE (ORITIE, KOLUNTIE)

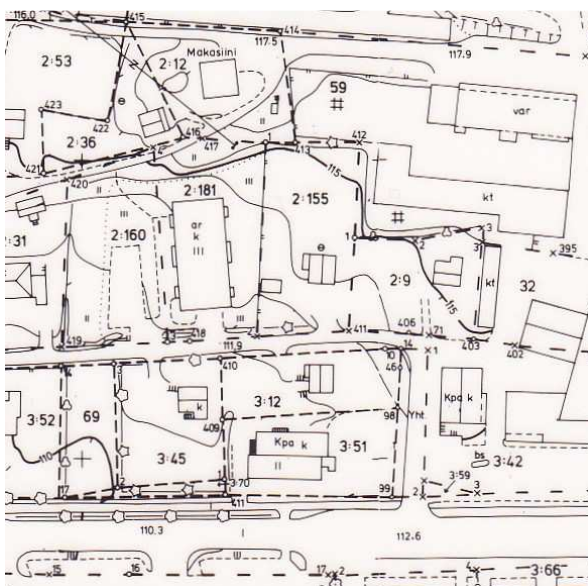
Postikorttikuva n. vuodelta 1965 lounaan suunnasta. Oikeassa alanurkassa näkyy Aihtiantietä. Koluntie alkaa kuvan alalaidasta. (kuva: Oriveden kaupungin kuvakokoelma)

Ahtiantien ja Urheilutien välisellä alueella rakentaminen tapahtui ilman ohjausta 1960-luvulle asti. Asuminen ja kaupalliset toiminnot sekoittuvat ja tiestö on jäsentymätön. Alueelle rakennettiin pientaloja vielä 1950-luvulla.

Aihtiantien pohjoispuolen rakennuskantaa 1960-luvun ilmakuvassa, kaakon suunnasta.

Urheilutien ja Aihtiantien välillä ei ollut tieyhteyttä nykyisen Oritien kohdalla 1990-luvulle asti. Oritien alta purettiin pientalo. Muutamat alueella jäljellä olevat pientalot ovat jääneet markettialueen, liikerakennusten ja asuinkerrostalojen väliin kehittyvällä keskusta-alueella.

Ote kaavoituksen pohjakartasta vuodelta 1987. (Oriveden kaupunki, ympäristöyksikkö)

AUTOLA

Aihtian Liiketalo Oy, Aihtiantie

kiinteistötunnus 3:51

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Aihtian Liiketalo Oy valmistui vuonna 1987. Kaksikerroksiselle liikerakennukselle myönnettiin rakennuslupa vuonna 1986, hakijana oli Puolimatka Oy/ Aihtian Liiketalo Oy ja suunnittelijana Arkkitehtuuritoimisto R. Lairto Tampereelta. Piirustuksissa oli Yhdyspankin tilat (SYP) ja liiketiloja. (rakennusluvut 135/86, muutos 104/87) Julkisivut ovat tiililaattapintaisista betonielementeistä, materiaalina myös muovipinnoitettu pelti ja kyllästysainekäsitelty puu.

Aihtian liiketalon itäpääty ja eteläsivua.

Aihtian Liiketalo Oy Aihtiantien ja Oritien kulmauksessa. Näkymä Aihtiantieltä kaakon suunnasta.

Rakennuksen paikalla oli aiemmin 1960-luvun ilmakuvista päätellen kaksiosainen rakennus, jonka matalampi länsisiipi toimi ilmeisesti autokorjaamona. Tontin (Autola-niminen tila RN:o 3:51) myi Oriveden Sanomalehti Oy vuonna 1985 Auttila Oy:lle perustettavan tai myöhemmin nimettävän yhtiön lukuun. Kaksikerroksisen liike-toimistorakennuksen julkisivut ovat tiililaattapintaisia betonielementtejä.

Oritie etelän suunnasta. Vasemmalla Seetinkulma ja asuinkerrostalo As Oy Makasiininkulma. Oritien päätteenä on Suojan kenttä, Suojan talon kattoa näkyy S-marketin takana.

VIITALA

Kiinteistö Oy Seetinkulma, Koluntie

kiinteistötunnus 3:12

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

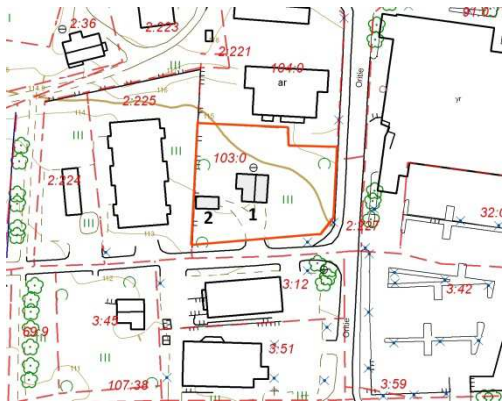
Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Seetinkulman itäpääty ja eteläsivua.

Seetinkulman kaksikerroksiselle kellarilliselle liike-asuinrakennukselle myönnettiin rakennuslupa vuonna 1988. Rakennuksen suunnitteli Pirkkafinn Oy Kangasalta. Kerrosalaa on yhteensä 591,5 m². (rakennuslupa 104/88)

Viitala-niminen tilan RN:o 3:12 rakennuksineen myi Seth Emerik ja Agneta Eeva Salmisen jakamattoman kuolinpesän osakkaat vuonna 1987 liikkeenharjoittaja Pykäläiselle. Rakennuspaikalla ollut pientalo purettiin.

VEIKKOLA**Koluntie 5**

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 103:0 (vanha tunnus 2:155)

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Veikkola asuinrakennuksen eteläpäätä ja vasemmalla pieni talousrakennus, näkymä Koluntien suunnasta.

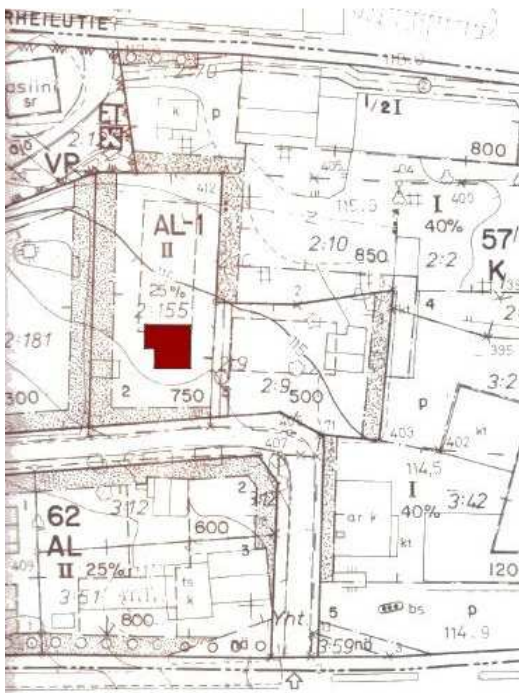
Veikkolan asuinrakennus on puolitoistakerroksinen satulakattoinen, jälleenrakennuskauden tyyppinen pientalo. Länsisivulla on matalampi satulakattoinen kuistisiipi. Rakennus on vaakalautavuorattu. Ulkoasussa on 1950-luvun tyyliä mm. ikkunoissa, joissa isomman yksiruutuisen puitteen molemmin puolin ovat kapeat tuuletusikkunat. Rakennuksessa on betonisokkeli ja osittain maanalainen kellarikerros. Eteläpäädyn kellarissa on pariovellinen tila, oletettavasti autotalli.

Veikkolan asuinrakennus luoteen suunnasta.

Ote viistoilmakuvasta, luoteen suunnasta.
Veikkola on keskellä. (kuva: Lentokuva Vallas
2013, om. Oriveden kaupunki)

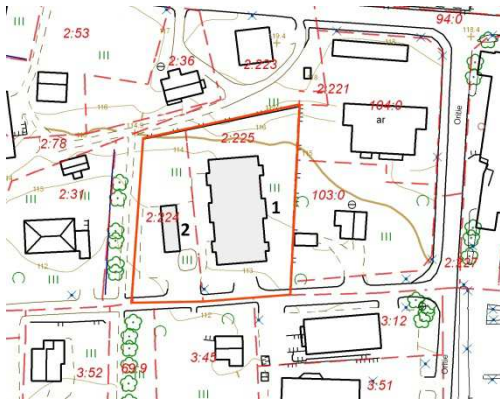
Tontti on korttelissa 57,
rakennuskaava 1966: AK II,
kaavamuutos (Lh 18.6.1986): AL-1II

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot:
As.rak. rak.aika: n. 1955, kerrosluku: (I) I½, perusta: bet., runko: -, kattomuoto: harja, kate: -, vuoraus:
vaakavuori, ulkovärit: vaal.rusk. L: valk, kunto: hyvä
Vaja rak.aika: n. 1970-I, kerrosluku: I, kattomuoto: harja, kate: -, vuoraus: vinovaakavuori, ulkovärit:
vaal.rusk., kunto: hyvä

ESKOLA

As Oy Oriveden Koluntie, Koluntie

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 2:225

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Asuinkerrostalo (Asunto Oy Koluntie) rakennettiin vuonna 1982.

Pohjois-eteläsuuntaisen kaksikerroksisen kerrostalon eteläpääty on Koluntien suuntainen. Sisäänkäynnit kahteen porraskäytävään ovat länsisivun puolelta maanpäällisestä kellarikerroksesta. Parvekkeet ovat osittain sisäänvedettyjä katettuja ulokeparvekkeita, joita on molemmilla pitkillä julkisivuilla. Kaksikerroksisessa kerrostalossa on loiva satulakatto. Kantavat rakenteet ovat betonia ja julkisivut paikalla muurattua punatiiltä.

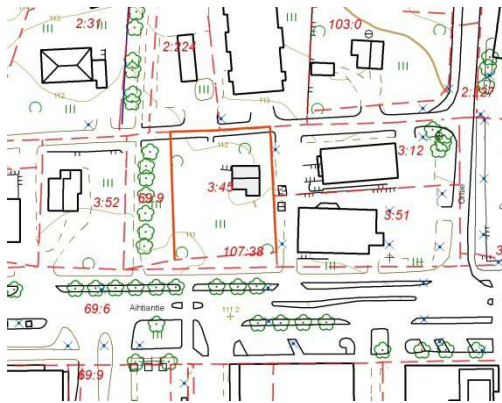

As Oy Koluntie
Koluntieltä, lounaasta.

Asuinkerrostalon rakennuttaja oli Asunto Oy Koluntie. Rakennuslupa myönnettiin tammikuussa 1982. Piirustusten laatija oli Arkkitehtuuritoimisto Mikko Lintula (Jyväskylä) ja rakentaja Rakennusliike Wall Oy Orivedeltä. (rakennuslupa 173/81) Osuuskauppa Kotipohja oli myynyt Rakennusliike Esko Wallille vuonna 1980 ”rakentamattomat tontit Eskola RN:o 2:181 ja Kivelä RN:o 2:160”.

Eteläpäädyn pohjakerroksessa on toimitiloja (aiemmin siinä toimi mm. pesula).

Rakennuksen länsipuolella sijaitsee autokatos (kiinteistö 2:224).

SAARIO**Koluntie 3**

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011
(Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Saarion asuinrakennuksen
länsipäätä ja eteläsivua.

Saarion asuinrakennus on 1950-luvun alkupuolelta (1952). Asuinrakennus on puolitoistakerroksinen satulakattoinen, jälleenrakennuskauden tyyppinen rapattu pientalo. Eteläisivulla on matalampi pulpettikattoinen kuistisiipi. Sisäänkäynnin edustalla on betoniportaati. Rakennuksessa on betonisokkeli ja osittain maanalainen kellarikerros. Kuistin kohdalla on yläkerrassa sisäänvedetty parveke, jossa on pulpettikatto. Katteena on sementtitiilikate, kattotiilien päät on lovettu pätyräystääseen. Ikkunoiden isomman yksiruutuisen puitteen molemmin puolin ovat kapeat tuuletusikkunat.

Länsipäädyn kellarissa on pariovellinen tila, oletettavasti autotalli. Tontilla on vanhaa puustoa.

Kiinteistön omistaa Oriveden kaupunki.

Tontti on korttelissa 62, rakennuskaava 1966: ALK II, kaavamuutos (Lh 18.6.1986): AL II.

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot:
As.rak. rak.aika: 1958, kerrosluku: (I) 1½, perusta: bet., runko: -, kattomuoto: harja, kate: sem.kattotiili, vuoraus: roiskerappaus, ulkoverit: vaal.pun. I: valk, kunto: hyvä

Ote viistoilmakuvasta, luoteen suunnasta. Saario on keskellä puuston ympäröimänä. (kuva: Lentokuva Vallas 2013, om. Oriveden kaupunki)

Saario vuonna 1958 valmistunut, rapattu asuinrakennus luoteen suunnasta.

KOTILINNA

As Oy Oriveden Makasiininkulma, Oritie

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut). Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

kiinteistötunnus 104:0

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011 (Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

As Oy Oriveden Makasiininkulman 4-kerroksinen asuinkerrostalo valmistui vuonna 2013.

Ote viistoilmakuvasta, luoteen suunnasta. As Oy Oriveden Makasiininkulma on keskellä. (kuva: Lentokuva Vallas 2013, om. Oriveden kaupunki)

4.3. Kaksi pientaloa Tapulin luoteispuolella

Näkymä tapulista pohjoisen suuntaan. Vasemmassa alanurkassa 1990-luvun alussa rakennettu Kotirinne.

Oikealla Aikala, siitä suoraan vasemmalle näkyy Latokujan varrella olevien rakennusten kattoja, Puistola ja Seitonen. Vasemmalla keskellä oleva vaalea rakennus on Tuomola .

Näkymä Seitosen kohdalta tapulin suuntaan, kaakkoon. Matala rakennus tapulin edessä on Irjala. Vasemmalla näkyy Tuomolan asuinrakennusta. Irjalan pienellä tontilla oleva pientalo on rakennettu vuonna 1985, se on matala kahitiilivuorattu satulakattoinen rakennus.

Irjala, Tapulintie 1

kiinteistötunnus 9:239

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut). Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011 (Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki)

Kotirinne, Keskustie 16

kiinteistötunnus 9:242

Irjalan viereinen pientalo on rakennettu 1991.

KOHDEKORTIT:

- Kauppala
- Aikala
- Puistola

Kiinteistön nimi	Kiinteistötunnus	Kohteen osoite	Kohteen numero
KAUPPALA	562-413-1-271	Keskustie 22 35300 Orivesi	<input type="text"/>
		Kohdetyyppi	asuinliikekiinteistö
		Rakennusten lukumäärä	3

*Kauppalan päärakennus
Keskustieltä, kaakon
suunnasta nähtynä.*

Kiinteistön rakennuskanta

rakennus	rakennustyyppi	valmistumis- vuosi tai ajankohta	muutos- tai laajennus- ajankohta	alkuperäinen käyttötarkoitus	nykyinen käyttötarkoitus
1	asuin-liikerakennus	1907-		kauppa, asuminen	asuminen
2	talousrakennus	1907-	purettu?	navetta, liiteri, aitta	varastointi
3	talousrakennus	1910-luku		sauna	

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011 (Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut 2013)

Kohteen kuvaus

Karosen kauppana tunnettu kiinteistö sijaitsee Oriveden keskustassa keskeisellä paikalla. Päärakennus, asuinliikerakennus, sijaitsee aivan Keskustien varrella. Pihapiirissä on lisäksi kaksi ulkorakennusta. Rakennuksen suunta poikkeaa hiukan nykyisestä katulinjasta, suunta määräytyi vanhasta tielinjasta ennen Keskustien oikaisua.

Päärakennus: Puolitoistakerroksisen asuin-liikerakennuksen satulakatto on päädyistä aumattu. Molemmilla katonlapeilla on loiva ristipääty. Pihasivulla poikkipääty ulkonee kuistiksi. Toinen kuisti on kolmilappeinen lasikuisti. Kaupan sisäänkäynti on katusivulla, oven molemmin puolin ikkunat. Ikkunat ovat T-karmillisia, kolmiruutuisia (myös 6-ruutuisia). Ulkovuoraus on jaettu vaaka- ja vinolistoilla. Seinien

alaosan ponttilaudoitu on vaakasuuntainen, yläosassa pystysuuntainen helmiponttilaudoitu. Ikkunoiden kehysvuorilaudoissa on konsolit ja sivulaudoissa jugend-aiheiset koristekaiverrukset. Poikkipäädyissä ovat harjakoristeet. Rakennuksen ulkoasussa leimallisia ovat sekä kansallisromanttiset (jugendin) että uusrenessanssin ja nikkarityylin tyylipiirteet. Alkuperäisen ulkoasun säilyneisyys on hyvä. Rakentamisajankohta ja sen tyylipiirteet ovat helposti tunnistettavissa. Rakennusosista merkittävä osa on säilynyt alkuperäisinä.

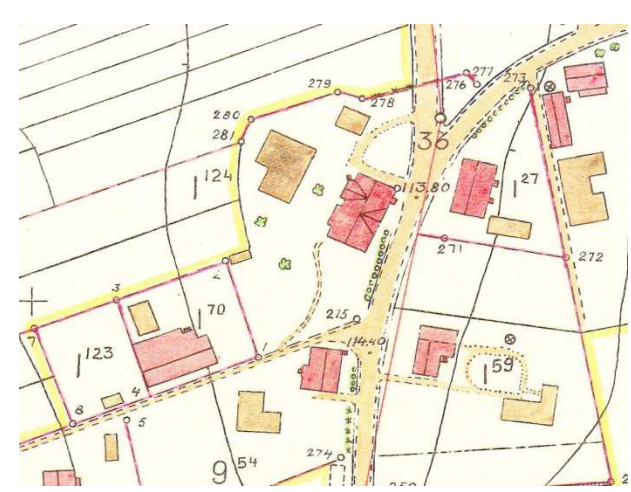
Pihapiirissä on kaksi ulkorakennusta, talousrakennus ja saunarakennus. Talousrakennus (rakennus 2) on pohjakaavaltaan L-muotoinen, osittain hirsinen, pystylautavuorattu rakennus. Rakennuksessa on mm. navetta, liiteri, varastoaitat (ns. makasiinit) ym. Satulakatto on päädyistä aumattu. Pihasivulla on neljä oviaukkoa, ovilevyt vinolautavuoratut. Eteläpäädyssä on kaksi 6-ruutuista ikkunaa. Ikkuna- ja ovikehyslautojen päät ovat risteävät.

Toisessa ulkorakennuksessa (rakennus 3) on hirsirakenteinen sauna. Satulakattoisen rakennuksen länsipääty on vaakalautavuorattu, hirsinen osa on lyhytnurkkainen, vuoraamaton. Tien puoleisessa päädyssä on kaksi T-karmillista, kolmiruutuista ikkunaa. Alkuperäisen ulkoasun säilyneisyys on hyvä.

Kohteen historia (rakennushistoria)

Karosen talon rakennutti Erik Karonen (1864–1942), joka perusti kaupan vuonna 1902. Tontti ostettiin Kössin tilasta 1903. Edellinen kaupparakennus ja pakarirakennus paloivat tulipalossa toukokuussa 1907. ”Leipomorakennus, jonka yhteydessä oli sauna ja pesutupa, ulkokuonerakennus jossa oli 2 makasiinia, talli, lätti y.m. ulkokuoneet saivat saman kohtalon osakseen. (AL 15.5.1907)”

Uusi kaupparakennus, hirsirunkoinen asuin-liikerakennus valmistui muistitiedon mukaan viimeistään vuoteen 1912 mennessä. 1920-luvulla tapulista otetusta valokuvasta ilmenee, että Kauppalan päärakennuksen poikkipäädyssä on harjakoriste ja kattoratsastaja. Tuolloin katteena oli kolmiorimahuopakate. Yläosan ulkokuoraus on vaaleaksi maalattu, vaakalistalla jaettu alaosa tummempi (tai vuoraamaton). Ulkorakennukset ovat 1900-luvun alkukymmeniiltä. Maakellareita oli kaksi. 1930-luvun viistoilmakuvasta voi päätellä, että ulkorakennukset olivat tuolloin nykyisillä paikoillaan. Pellot ympäröivät tonttia pohjois- ja länsipuolella. [rakennus 2 purettu vuodenvaihteessa 2013 – 2014?]

Ote n. 1930-40-luvun kartasta. (Oriveden kaupunki)

Ote 1930-luvun ilmakuvasta, luoteen suunnasta

Ote 1920-luvulla tapulista otetusta valokuvasta, etualalla on Aikala ja Kauppala sen takana.

Kauppalaa viistoilmakuvassa vuodelta 1958
(Veljekset Karhumäki Oy, www.kulttuurisampo.fi)

Ympäristö ja pihapiiri
Kauppala sijaitsee keskeisellä paikalla Oriveden keskustaajamassa, aivan Keskustien varrella. Päärakennus on Keskustien katunäkymien kannalta merkittävällä paikalla, etenkin kirkon suuntaan. Eteläosassa tontti rajautuu Latokujaan ja Puistolantaan. Tontin pohjoispuolella sijaitsee 1990-luvun alussa rakennettu virastotalo, mikä rajanaapurina luo selkeän ajallisen kontrastin rakennetussa ympäristössä. Kauppalan väljästi rakennettu puutarhamainen tontti yhdistyy visuaalisesti kirkkoympäristöön, Aikalan tilan ja Latokujan rakennuskantaan. Pihapiiri rajautuu rakennuksilla kolmelta sivulta. Tontin eteläosassa on puutarha, missä on vanhoja omenapuita ja vanha syreenimaja. Tontilla on paljon vanhaa puustoa.

Kohteen kulttuurihistorialliset arvot	
Rakennushistorialliset	Rakennusperinteinen (oman aikakautensa ja rakennusperinteen tyyppinen edustaja)
Historialliset	Elinkeinohistoria, henkilöhistoria
Ympäristöarvot	Maisemallisesti keskeinen sijainti, kaupunkikuvallisesti merkittävä sijainti
Erityispiirteet	
Rakennuksessa on lukuisia omintakeisia yksityiskohtia. Pohjoisnurkalla, osin rakennuksen alla, sijaitsee katettu kaivo, minkä yläpuolelle rakennuksen nurkka ulottuu erkkerimäisenä ulokkeena. Pihasisvulla olevan korkean kuistisiiven kulmassa on sisäänvedetty viistetty sisäänkäynti ja siinä paripeiliövet.	
Arvojen perustelu	
Kohteella on huomattavaa elinkeinohistoriallista merkitystä yhtenä kirkonkylän vanhimpana säilyneenä kaupparakennuksena. Päärakennus on kaupunkikuvallisesti merkittävä ja rakennushistoriallisesti arvokas 1900-luvun alun liike- ja asuinrakennus. Ulkorakennukset ovat osa kauppaliiikkeen historiaa ja pihapiirikokonaisuutta. Kaupan perustajalla, Erik Karosella on henkilöhistoriallista merkitystä Oriveden historiassa. Erik Karonen oli vuoteen 1901 asti Oriveden reservikomppanian vääpeli. Hän oli myös suojeluskunnan päällikkö vuosina 1917-1919 ja osallistui kunnalliselämään, seurakunnan toimintaan sekä yhteiskoulun, puhelinyhtiön ja sanomalehden perustamiseen.	

Kaavallinen tai muu suojelu

luokitusperuste	paikallisesti merkittävä kohde	
asemakaava	voimassa oleva kaava: Kirkonseutu Kirkkotie rakennuskaavan muutos (ote kaavasta)	
vahvistettu	HLh 31.1.1995, Kv. 27.9.1993	
kortteli	kaavamerkintä	suojelumerkintä
71	A II e=0,40 25%	sr-2
suojelumääräys		
Kaavamuutos 2013: "Suojeltava rakennus. Rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momentin nojalla määrätään, että rakennuksessa tehtävien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy."		
Toimenpidesuositukset		
Rakennusten kulttuurihistoriallisten ominaispiirteiden ja arvojen säilymisen kannalta on tärkeää, että tulevaisuudessa korjaustoimissa hyödynnetään rakennushistoriallista asiantuntemusta. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulisi säilyttää alkuperäisiä osia tai käyttää niitä vastaavia materiaaleja. Rakennusten rajaama pihapiirikokonaisuus olisi suotavaa säilyttää. [Ulkorakennusten katot vaativat kunnostusta ja pihapuusto raivausta. (Ulkorakennuksessa oleva hirsirakenteinen navetta on erittäin huonossa kunnossa). Päärakennuksen koilliskulmalla alapohjan tuulettumista estää liian lähellä rakennusta oleva jalankulkuväylä.]		

Aiemmat tutkimukset	
<p>Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990, kohdeinventointilomakkeen tiedot: Keskustie 22, Kauppala 1:204, kohdetyyppi 012 01, Liike/as.rak.: rak.aika: 1890, kerrosluku: II, perusta: kivet, tiili, runko: hirsi, kattomuoto: harja, viistetyt päät, kate: kolmiorimahuopa, pun., vuoraus: vaakavuoraus, yläosa pysty, ulkovärit: keltamulta, L: valk, I: keltam., kunto: hyvä. Piharak.: rak.aika: 1890, kerrosluku: I, kattomuoto: harja, kate: kolmiorimah., pun., vuoraus: vaakavuoraus, ulkovärit: punamulta, L: valk, kunto: hyvä. Sauna: rak.aika: 1890, kerrosluku: I, runko: hirsi, puu, kattomuoto: harja, kate: kolmiorimah., pun., vuoraus: hirsi, vaakalaud., ulkovärit: punamulta, L: valk, kunto: hyvä. Erityispiirteet: kaivon paikka, komea puusto. (mustavalkokuvat pinnakkaisina)</p>	
Kirjalliset lähteet	
<p>Sinisalo, Hannu, Orivesi - maalaispitäjästä kehittyväksi kaupungiksi 1865-1990. Jyväskylä 1990. Vuoden 1914 maakauppalenterissa: "Karonen, E., 1902, osot. Orivesi.". Aamulehti 15.5.1907.</p>	
Suulliset lähteet	Kiinteistön omistaja
Valokuvia vuodelta 2013	
	
Näkymä Keskustieltä tapulin suuntaan, oikealla Kauppala.	Ote viistoilmakuvasta vuodelta 2013 (Lentokuva Vallas Oy – Oriveden kaupunki)
	
Asuin-liikerakennus pohjoisen suunnasta.	Ulkorakennuksen päätyä ja päärakennus lännen suunnasta.
	
Saunarakennus (rakennus 3), etelän suunnasta.	Ulkorakennus (rakennus 2), pihasivu.
Kuvatiedostot	DVD-levyke
Inventointiajankohta	09-11/2013

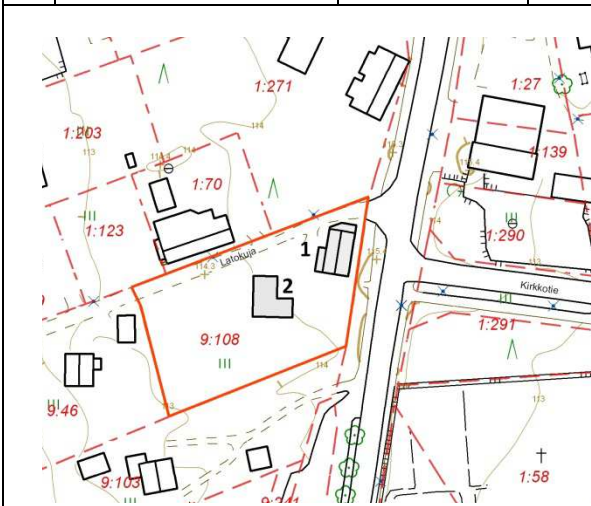
Kiinteistön nimi	Kiinteistötunnus	Kohteen osoite	Kohteen numero
AIKALA	562-413-9-108	Keskustie 20 35300 Orivesi	<input type="text"/>
		Kohdetyyppi	asuinliikekiinteistö
		Rakennusten lukumäärä	2

*Aikalan päärakennus
Keskustieltä, kaakon
suunnasta nähtynä.*

Kiinteistön rakennuskanta

rakennus	rakennustyyppi	valmistumis- vuosi tai ajankohta	muutos- tai laajennus- ajankohta	alkuperäinen käyttötarkoitus	nykyinen käyttötarkoitus
1	asuin-liikerakennus	1910-luku		kellosepänliike, asuminen	asuminen
2	talousrakennus	1910-luku		sauna, liiteri	varastointi

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011 (Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut 2013)

Kohteen kuvaus

Kelloseppä Syrénin talona tunnettu Aikala-niminen kiinteistö sijaitsee Oriveden keskustassa keskeisellä paikalla Keskustien varrella, Latokujan alussa.

Aikalan pihapiirissä on päärakennuksen lounaispuolella pohjakaavaltaan L-muotoinen talousrakennus.

Päärakennus

Puolitoistakerroksisen asuin-liikerakennus on Keskustien suuntainen, päädyt etelään (etelä-lounaaseen) ja pohjoiseen (pohjois-koilliseen). Pihan puolella, länsisivulla on iso lasikuisti ja lisäksi katettu, osin sisäänvedetty sisäänkäyntiportaikko. Lasikuistissa on kolmilappeinen katto, jossa on poikkipääty oven kohdalla. Kuistissa on moniruutuiset ikkunat. Ikkunoiden alapuolinen ulkovuoraus on jaettu ikkunoiden

kehyslautoilla ja vaakalistoilla kenttiin, joissa on vinoponttilaudoitus, alaosassa vaakaponttilaudoitus. Satulakatos on itälapeella poikkipääty ja pulpettikattoinen lapeikkuna. Pohjoispäädyssä viistetyt kulman katto on aumattu. Pihan puolen katonlapeella on kaksi pulpettikattoista lapeikkunaa, joista toisen edustalla on pieni sisäänvedetty parveke.

Ikkunat ovat T-karmilliset, kolmiruutuiset. Pihan puolella on 6-ruutuinen ikkuna ja päädyissä pienempiä ikkunoita. Ulkovuoraus on jaettu vaakalistalla, seinien alaosan ponttilaudoitus on vaakasuuntainen, yläosassa on pystysuuntainen helmiponttilaudoitus. Ikkunoiden kehysvuorilautoissa on konsolit.

Talusrakennus

Satulakattoinen ulkorakennus on osin rankorakenteinen ja osin hirsirakenteinen. Pohjoissiiven hirsinen osa on vuoraamaton, länsisivulla pystylautavuoraus, itäsiipi vaakalautavuorattu.

Kohteen historia (rakennushistoria)

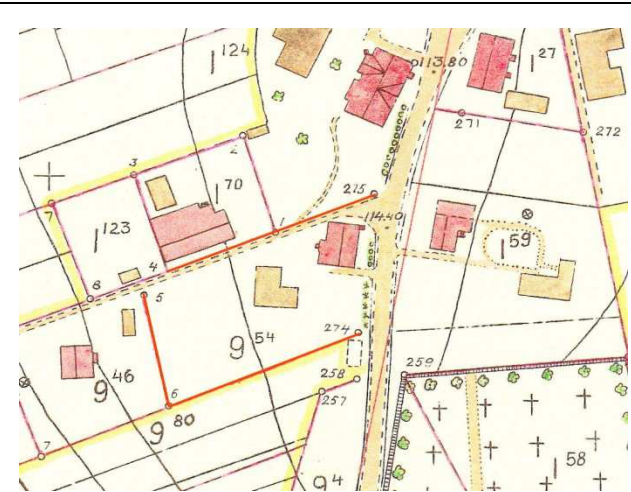
Kelloseppä Juho Syrén rakennutti 1900-luvun alussa talon Oriveden kirkon lähelle. Kelloseppäliike aloitti toimintansa omassa talossa vuonna 1902.

Hirsirunkoinen asuin-liikerakennus valmistui 1900-luvun alussa, kiinteistötietorekisterin mukaan vuonna 1907. Rakennus vaurioitui ilmeisesti tulipalossa toukokuussa 1907, kuten Kauppala. Ulkorakennus on 1900-luvun alkukymmeniiltä, osin hirsirakenteinen ja myöhemmin laajennettu.

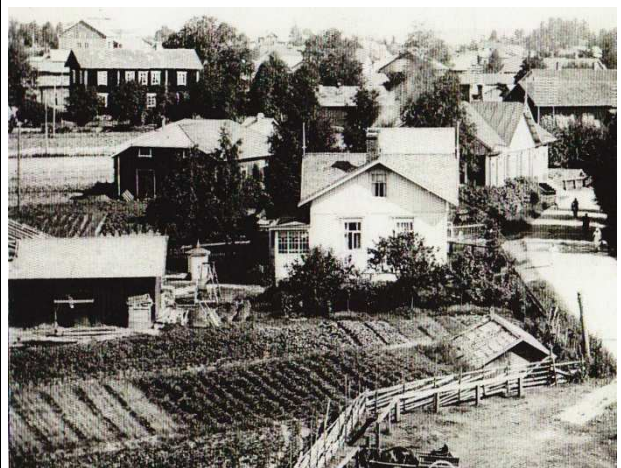
Tapulista 1920-luvulla otetusta valokuvasta ilmenee, että Aikalan päärakennuksessa oli poikkipäädyt molemmilla lappeilla ja poikkipäädyissä harjakoristeet ja ns. kattoratsastajat. Tuolloin katteena oli päre. Ulkovuoraus oli vaaleaksi maalattu, vaakalistalla jaettu. Lasikuistissa on pieniruutuiset ikkunat.

Eteläpäädyn ikkunoissa on T-karmit, vaakasuuntainen yläpuite oli kolmijakoinen.

Pihapiirin keskellä pieni monikulmainen ja monilappeinen rakennus, ilmeisesti kaivo. Tontin eteläpuolella on kasvimaata ja maakellari Keskustien puoleisella eteläkulmalla. Tontti on aidattu puuaidalla Latokujan ja Keskustien puolelta, tapulin puolella on riukuaitaa.

Ote n. 1930-40-luvun kartasta. (Oriveden kaupunki)

Aikala 1920-luvulla, kuva kirkon tapulista.

Ympäristö ja pihapiiri

Aikala sijaitsee keskeisellä paikalla Oriveden keskustaajamassa, aivan Keskustien varrella. Tontti rajautuu itäpuolelta Keskustiehen, pohjoispuolelta Latokujan, länsisivulla on Seitonen ja eteläpuolella Tuomola. Päärakennus on Keskustien katunäkymien kannalta merkittävällä paikalla, etenkin kirkon suuntaan ja Latokujan "porttina".

Tontti rajautuu Latokujan pensasaidalla. Tontista suurin osa on avointa nurmikkoa.

Kohteen kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistorialliset	Rakennusperinteinen (oman aikakautensa ja rakennusperinteen tyyppinen edustaja)
-------------------------------	---

Historialliset	Elinkeinohistoria, henkilöhistoria
-----------------------	------------------------------------

Ympäristöarvot	Maisemallisesti keskeinen sijainti, kaupunkikuvallisesti merkittävä sijainti
-----------------------	--

Erityispiirteet	
------------------------	--

Arvojen perustelu	
--------------------------	--

Kohteella on elinkeinohistoriallista merkitystä yhtenä kirkonkylän vanhimpana säilyneenä kaupparakennuksena. Päärakennus on kaupunkikuvallisesti merkittävä ja rakennushistoriallisesti arvokas 1900-luvun alun liike- ja asuinrakennus. Ulkorakennus on osa pihapiirikokonaisuutta.

Asuin-liikerakennuksessa ulkoasussa näkyy jonkin verran sekä kansallisromanttisia että uusrenessanssin ja nikkarityylin tyylipiirteitä. Alkuperäisen ulkoasun säilyneisyys on melko hyvä. Osa ikkunoista on korvattu uusilla ja katteena on muotoprofiilipeltikate (tiilijäljitelmä, punainen), mutta rakentamisajankohta ja sen tyylipiirteet ovat tunnistettavissa muutoksista huolimatta.

Kellosepänliikkeen perustajalla, Juho Syrénillä on henkilöhistoriallista merkitystä Oriveden historiassa. Juho Kustaa Syrén (1883–1970) oli saanut kellosepän oppinsa Tampereella (kisällinkirja 1901). Myös Juho Syrénin kolme poikaa toimivat kelloseppinä Orivedellä.

Juho Syrenin kuva on Sinisalon kirjassa s. 232, kuvateksti: Oriveden osuuskaupan johtajat, johtokunnan jäseniä ja henkilökuntaa vuonna 1922.

Kaavallinen tai muu suojeleminen

luokitusperuste		paikallisesti merkittävä kohde	
asemakaava		voimassa oleva kaava: Kirkonseutu Kirkkotie rakennuskaavan muutos	
vahvistettu		HLh 31.1.1995, Kv. 27.9.1993	
kortteli	kaavamerkintä	suojelemerkintä	
71a	AL II e=0,25 m 30%	sr-2	
suojelemääräys			
Kaavamuutos 2013: ”Suojeleminen rakennus. Rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti tai kaupunkikuvan säilymistä kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momentin nojalla määrätään, että rakennuksessa tehtävien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.”			
Toimenpidesuositukset			
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta ja siihen liittyvä pihapiirikokonaisuus tulisi säilyttää. Korjauksissa tulisi säilyttää rakennusten tyylipiirteet ja alkuperäiset rakennusosat (tai tarvittaessa käyttää alkuperäisiä vastaavia materiaaleja). Mahdolliset muutokset tulisi tehdä kohteen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä kunnioittaen ja huomioida olemassa olevan ympäristön mittakaava ja rakennustapa. Arvokkaan rakennuskannan välittömään läheisyyteen ei suositella merkittävää uudis- tai laajennusrakentamista.			
Aiemmat tutkimukset			
Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990, kohdeinventointilomakkeen tiedot: Keskustie 20 Aikala 9:108, kohdetyyppi O12 01 As.rak. alkup. käyttö: liike, rak.aika: n. 1910, kerrosluku: II½, perusta: -, runko: -, kattomuoto: harja, auma, kate: tiilikuvioinen pelti, pun., vuoraus: vaakavuoraus, yläosa pystyl., ulkovärit: vaal.kelt., L: valk, kunto: hyvä Piharak.(piharak., sauna, autovaja, liiteri) rak.aika: n. 1910, laaj., kerrosluku: I, runko: hirsi, puu, kattomuoto: harja, kate: kolmiorimah., harmaa, vuoraus: vaakavuoraus, yläosa pystyl., ulkovärit: punamulta, l: L: valk, kunto: koht. (mustavalkokuvat pinnakkaisina)			
Kirjalliset lähteet			
Sinisalo, Hannu, Orivesi - maalaispitäjästä kehittyväksi kaupungiksi 1865-1990. Jyväskylä 1990.			
Suulliset lähteet		Oriveden tunnetuista henkilöistä julkaisua kokoava henkilö. (Karosen kuvakokoelmat)	

Valokuvia vuodelta 2013

Näkymä Keskustieltä tapulin suuntaan, oikealla Aikala.

Ote viistoilmakuvasta vuodelta 2013
(Lentokuva Vallas Oy – Oriveden kaupunki)

Asuinliikerakennus pihan puolelta, lounaan suunnasta.

Aikala lännen suunnasta, Keskustieltä nähtynä.

Pihapiirinäkymä kirkon tapulin suuntaan.

Ulkorakennus (rakennus 2), lounaan suunnasta.

Kuvatiedostot

DVD-levyke

Inventointiajankohta

09-11/2013

Kiinteistön nimi	Kiinteistötunnus	Kohteen osoite	Kohteen numero
PUISTOLA	562-413-1-70 562-413-1-123 Puistola I	Latokuja 3 35300 Orivesi	<input type="text"/>
Kohdetyyppi			asuinliikekiinteistö
Rakennusten lukumäärä			2

Puistolan päärakennus ja osa ulkorakennusta pihan puolelta, koillisen suunnasta nähtynä.

Kiinteistön rakennuskanta

rakennus	rakennustyyppi	valmistumisvuosi tai ajankohta	muutos- tai laajennusajankohta	alkuperäinen käyttötarkoitus	nykyinen käyttötarkoitus
1	asuin-liikerakennus	n. 1920-luku	1940-50-luku	asuminen, puusepänerastas	asuminen
2	talousrakennus	n. 1930-luku		sauna, liiteri	varastointi

Ote pohjakartasta vuodelta 2013 (Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut).
Kiinteistön rajat ja rakennukset korostettu.

Ote ilmakuvasta vuodelta 2011 (Maanmittauslaitos - Oriveden kaupunki, ympäristöpalvelut 2013)

Kohteen kuvaus

Puistolan kiinteistö sijaitsee Oriveden keskustassa Latokujan varrella keskeisellä paikalla. Päärakennus on Latokujan suuntainen ja lähes katulinjassa kiinni. Pihapiirissä on ulkorakennus, mikä sijaitsee kulmittain päärakennukseen nähden. Puutarhamaiseen tonttiin liittyy viereinen tontti Puistola I, mikä on nykyisin rakentamaton.

Puistolan asuinrakennuksen vanhin osa on noin 1920-luvulta, rakennusta laajennettiin sodan jälkeen puusepänerastan tarpeisiin.

Asuin-verstasrakennus on satulakattoinen puolitoistakerroksinen, osin kaksikerroksinen pitkäomainen rakennus. Tiilikatteisen katon lappeella on pulpettikattoinen lapeikkuna (katusivulla kaksi).

Pihasisivulla on pulpettikattoinen lasikuisti ja sen edustalla pieni satulakattoinen katos. Rakennus on pohjakaavaltaan suorakaiteen muotoinen, luoteissivultaan levenevä, sillä rakennusta on laajennettu pihan puolelta puolitoistakerroksisella pulpettikattoisella kylkiäisellä. Länsipäädystä on ulkoportaat toiseen kerrokseen, avoportaikossa on pulpettikatto. Ulkorakennus on pienehkö satulakattoinen rakennus, minkä saunaosa on hirsirakenteinen (lyhytnurkkainen) ja vuoraamaton. Pohjoispääty on rankorakenteinen ja pystypeiterimalaudoituksella vuorattu. Saunan päädystä on kaksi ikkunaa. Ovet pihasisivulla, vinolautavuoratut.

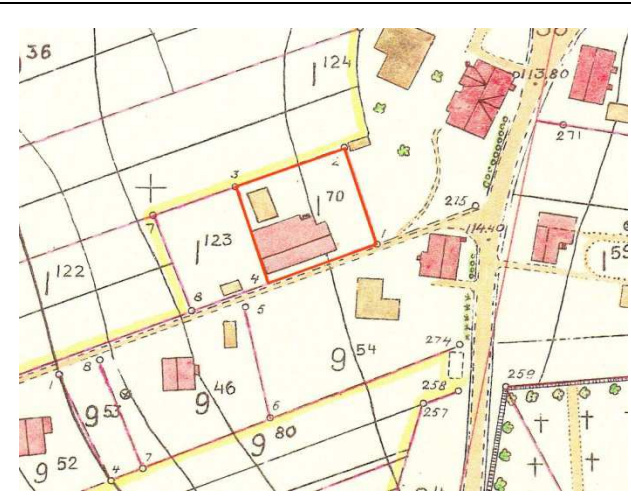
Kohteen historia (rakennushistoria)

Puistolan asuinrakennuksen vanhin osa on 1920-luvulta, mahdollisesti vanhempi (jo 1900-luvun alussa oli paikalla puuseppä Heinosen rakennukset). Talossa toimi Albert Lindenin puuseppänverstaas 1960-luvun puoliväliin asti. Huonekaluverstaassa tehtiin Oriveden kaarikirkon penkit. Penkkien poisvientiä varten oli seinään tehtävä lisäaukkoa. Verstaan alakerrassa oli isommat koneet, höyläpenkkejä ja sivuhuoneessa lakkarin työtila.

Rakennusta on laajennettu ja ulkoasua muutettu useamman kerran. 1940-luvun tonttikartan ja 1960-luvun viistoilmakuvan perustella näyttäisi siltä, että rakennusta oli jo tuolloin nykyiseen laajuinen. 1960-luvulla rakennuksessa oli sementtitiilikate ja ulkoseinät olivat punamullan väriset.

Kalusteverstaan jälkeen rakennuksessa toimi huonekalumyymälä (n. 1960-1990-luvulla). Myymälään oli sisäänkäynti kadulta, Latokujan puolelta. 1970-luvulla kadunpuoleiset ikkunat olivat yksiruutuisia ja myymälän ovi samalta ajalta (nykyisin oviaukko on peitetty ulkovuorauksella). Ikkunat on vaihdettu moniruutuisiksi ja tiilikate uusittu noin vuonna 2006.

Viereisellä tontilla (Puistola I) oli autotalli-varistorakennuksen lisäksi katoksia puutavaran säilytystä varten. Purueristeinen autotalli purettiin n. 2000-luvun alkupuolella.

Ote n. 1930-40-luvun kartasta. (Oriveden kaupunki)

Ote 1930-luvun ilmakuva, luoteen suunnasta. Puistolan asuinrakennus keskellä, tapulin linjassa.

Puistola 1960-luvun viistoilmakuvassa (ote postikortista) (Oriveden kaupungin kuvakokoelma)

Puistolan päärakennus 1970-luvun asussa. Ote tapulista vuonna 1974 otetusta kuvasta.

Ympäristö ja pihapiiri

Puistolan kiinteistö rajautuu Latokujaan, koillisosalla Kauppalaan ja luoteispuolella Pekkalan kiinteistöön. Vastapäätä, Latokujan kadunvarsipuuston takana, on Aikalán kiinteistön ulkorakennus ja avointa pihaluuetta. Puutarhamaiseen tonttiin liittyy viereinen tontti Puistola I, mikä on nykyisin rakentamaton. Puistolan tontin puusto ja kasvillisuus yhtyy saumattomasti viereisen Kauppalan tontin kasvillisuuteen. Puistolan asuin- ja verstasarakennus sijaitsee tontin kadunpuoleisella reunalla ja rajaa Latokujan kapeaa katutilaa. Myös pihapuut reunustavat katua. Pihapiirissä on ulkorakennus, mikä sijaitsee kulmittain päärakennukseen nähden. Puistolan tontin rakennukset muodostavat perinteisen pihapiirin, jonka puutarha liittyy viereiseen Kauppalan tonttiin.

Kohteen kulttuurihistorialliset arvot

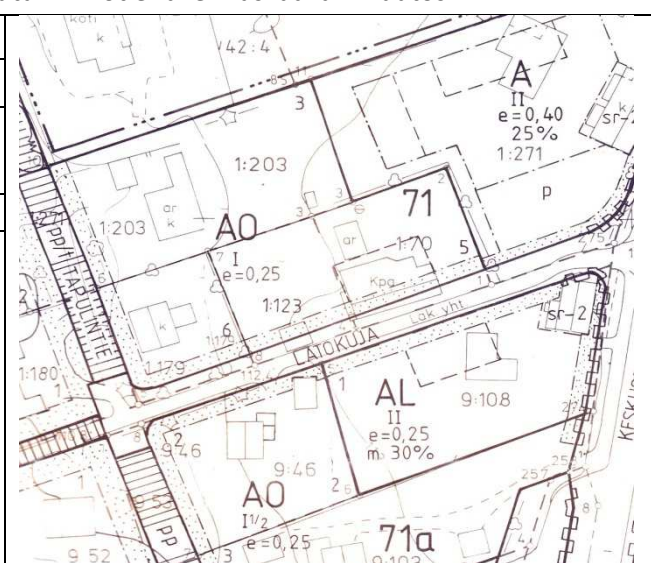
Rakennushistorialliset	Rakennusperinteinen (oman aikakautensa ja rakennusperinteen tyyppinen edustaja)
Historialliset	Elinkeinohistoria
Ympäristöarvot	Maisemallisesti keskeinen sijainti, kaupunkikuvallisesti merkittävä sijainti

Erityispiirteet

Arvojen perustelu

Puistolan päärakennus, asuin- ja verstasarakennus, on olennainen osa Latokujan katumiljöötä. Asuin- ja verstasarakennusta on laajennettu ja sen ulkoasua on muutettu, mutta rakennuksen perushahmo on pysynyt samana 1940-50-luvulta lähtien. Rakennuksella on arvoa rakennusperinteen, paikkakunnan elinkeinohistorian ja keskeisen sijaintinsa puolesta. Rakennus on yksi vanhimmista kirkon lähellä toimineista tuotantorakennuksista. Rakennus on rakennusperinteen kannalta arvokas 1900-luvun alkukymmeniltä peräisin oleva asuin- ja verstasarakennus. Rakennus sijaitsee katukuvallisesti merkittävällä paikalla. Piharakennus ja puutarha ovat olennainen osa perinteistä pihapiirikokonaisuutta.

Kaavallinen tai muu suojele

luokitusperuste	paikallisesti merkittävä kohde	
asemakaava	voimassa oleva kaava: Kirkonseutu Kirkkotie rakennuskaavan muutos	
vahvistettu	HLh 31.1.1995, Kv. 27.9.1993	
kortteli	kaavamerkintä	suojelumerkintä
71	AO I e=0,25	
suojelemääräys		
		

Toimenpidesuositukset

Puistolan päärakennus ja pihapiirikokonaisuus tulisi säilyttää. Mahdolliset muutokset tulisi tehdä kohteen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä kunnioittaen ja huomioida olemassa olevan ympäristön mittakaava ja rakennustapa.

Aiemmat tutkimukset

Orivesi osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 1989-1990. Kohdeinventointilomakkeen tiedot: Latokuja 3, Puistola, 1:70, kohdetyyppi 011 01
Liike-, asuinrakennus, huonekaluliike, verstaas, rak.aika: n. 1950, 1910[?] laaj., kerrosluku: II, I, perusta: bet., runko: -, kattomuoto: harja, kate: sem.tiili, vuoraus: vaakavinovuori, ulkovärit: ruskea., I: L: valk, kunto:

<p>hyvä Piharak., sauna, rak.aika: 1910, kerrosluku: I, perusta: bet., runko: hirsi, puu, kattomuoto: harja, kate: sem.tiili, vuoraus: pystyrimal., hirsi, ulkovärit: punamulta, I: L: valk, kunto: hyvä Latokuja 3 Puistola 1:123 vaja n. 1920 I, bet., puu, harja, komiorimah pun, pystyrimal., punamulta, kunto hyvä (mustavalkokuvat pinnakkaisina)</p>	
Kirjalliset lähteet	
<p>"Ahlblomin huonekalutehdas ... 1920-1930-luvulla. Samaan aikaan Oriveden kirkonkylässä toimi Albert Lindenin puusepänerversta, joka työllisti 7 – 8 henkeä. Verstaan jatkajana on Orivedellä edelleen Lindenin huonekaluliike." (Sinisalo 1990)</p>	
Suulliset lähteet	Kiinteistön omistaja.

Valokuvia vuodelta 2013	
	
Näkymä Puistolan kohdalta, Latokuja lännen suuntaan.	Ote viistoilmakuvasta vuodelta 2013 (Lentokuva Vallas Oy – Oriveden kaupunki)
	
Puistolan päärakennus idän suunnasta.	Puistolan ulkorakennus ja päärakennus Puistola I-tontin puolelta, länsilounaan suunnasta.

Kuvatiedostot	DVD-levyke
Inventointiajankohta	09-11/2013